



† ANNE
DE VRIES

DE AVONTUREN VAN EEN
RUSSISCHE BIJBEL

DE AVONTUREN VAN EEN RUSSISCHE BIJBEL



MET TEKENINGEN VAN J. H. ISINGS Jr.

DE AVONTUREN VAN EEN RUSSISCHE BIJBEL

DOOR ANNE DE VRIES

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK



1. EEN MOEILIJKE REIS

„Thuis!“.... prevelde Peter, „thuis!“....

Dat woord had een wonderlijk-schone klank, want het was meer dan drie jaar lang iedere dag in zijn hart geweest. Het was een toverwoord geworden, dat hem nieuwe kracht scheen te geven.

Hij beet zijn tanden op elkaar en worstelde verder door de sneeuw, door de storm. Hij hing voorover in de jagende wind als een paard in de zelen. Hij waadde tot zijn knieën door de sneeuw.

Het liep tegen de avond. De duisternis kwam aankruipen over de wijde Russische vlakte. De zon had zich de hele dag niet vertoond.

Grauw, bijna zwart, was de hemel. Grauwe strepen trokken de sneeuwvlokken, die in striemende vlagen voorbijjoegen, daarvoor. Grauw werd nu ook de besneeuwde aarde in de schemering. En in die wijde, die troostelooswijde en stille sneeuwwoestijn was *hij*, Peter, het enig levend wezen. Er was geen ander geluid dan het kraken van de sneeuw onder zijn laarzen en het steunen van zijn adem.

„Thuis!“.... zuchtte hij.

Hij probeerde voor zich uit te turen. Maar hij keek in een grauww gemel van vlokken. De sneeuwjacht was zó dicht, dat ze hem bijna verblindde. Toen boog hij het hoofd, trok zijn pet dieper over zijn ogen en strompelde verder, pal tegen de sneeuwstorm in.

„Ik kan niet dwalen,” dacht hij. „Als de wind Noord is gebleven, moet ik zó de rivier bereiken. Ik kan er niet zo ver meer af zijn. En als ik dan de oever volg naar het Oosten, dan kom ik bij het dorp. Dan ben ik thuis.... thuis, misschien nog deze nacht!”....

Maar de storm nam nog toe in kracht. Soms, bij een heftige vlaag, was het, alsof vuisten hem tegen zijn borst duwden. Dan stond hij stil en wankelde. Dan was het onmogelijk, een stap te doen.

Maar hij hield vol. Wat kon hij anders doen?.... Rusten in de sneeuw, in dit noodweer, het zou zijn dood kunnen zijn. Hij was volkomen uitgeput. Als hij zou gaan zitten, hij voelde het, zou de slaap hem gemakkelijk overmeesteren. De sneeuw zou hem toedekken en hier op aarde zou hij niet meer ontwaken. Misschien vonden de wolven zijn lijk. Misschien lag het, zo lang de winter duurde, en vonden herders het, als ze in het voorjaar weer uitgingen met hun kudden.

Hij rilde.

„God, help mij!” bad hij. En, vreemd was dat, toen kwam weer datzelfde rustige vertrouwen terug, dat deze hele reis reeds in zijn hart was geweest; die zekerheid, dat hij thuis zou komen en zijn moeder terug zou zien.

Hij zag haar in gedachten. Zij zat bij het vuur en roerde in de pap. En de lamp was op, twee borden stonden op de tafel en zijn stoel stond leeg te wachten.

Hij glimlachte, zó duidelijk zag hij haar lief, gerimpeld gezicht. Het was, alsof hij het strelen kon.

„Ik kom, moeder!” zei hij. „Ja, je denkt nog wel aan Peter, hè?.... Je wist wel, dat hij komen zou!.... Hier ben ik al, hoor! Lief, oud moedertje!.... En ik heb wat meegebracht ook, de grootste schat van de wereld heb ik meegebracht!”....

Hij strekte zijn handen uit, om haar te omarmen. Maar zij zag hem aan met angst in haar ogen en week terug.

„Moeder!” riep hij, „ken je mij dan niet meer?”....

Toen werd hij wakker van zijn eigen stem en de schrik sloeg hem om het hart. Hij sukkelde immers nog altijd voort door de sneeuw en hij strekte zijn armen reeds uit, alsof hij bij zijn moeder was! . . .

„Ik heb geslapen, terwijl ik liep!” dacht hij verbaasd.

Hij stond stil en keerde zich om, om even uit te blazen, met de rug naar de wind. Hij wreef zijn ogen uit, zuchtte diep en keek terug in de richting van waar hij gekomen was. Hij zag, hoe snel de sporen van zijn voeten werden weggewist door de stuivende vlokken. Hij keek verder en zag, vlak naast dat reeds half-verwiste spoor, een lage sneeuwheuvel, langwerpige en kantige. En plotseling drong het tot hem door, dat hij gered was, voorlopig althans! . . . Hij was vlak langs een bijna ondergesneeuwde hut gelopen, een zodenhut, zoals ze hier wel meer werden gebouwd door jagers of herders, om te schuilen voor nacht en onweer, als ze rondzwierven ver van huis.

Hij snelde terug. Hij liet zich op zijn knieën vallen en krabde de sneeuw met zijn handen weg. Toen vond hij een donkere opening en kroop er door naar binnen.

De hut was leeg en donker en het was er bijna zo koud als buiten. Hij tastte rond. Hij vond takken en dorre bladeren en in de hoek een bank van zoden. Daar viel hij zuchtend op neer en strekte zijn sidderende benen.

„Ik zal hier wachten, tot de storm wat bedaard is,” dacht hij. „Dan ga ik verder. Dan ga ik *dadelijk* verder!” . . .

Hij probeerde de sneeuw van zijn kleren te kloppen, maar het ging niet. Ze was er voor het grootste deel op vastgevroren. Hij voelde aan zijn borstzak. Daar zat een kantig pakje, een boekje. . . . Zijn bijbell! . . . Die was er nog! . . .

Hij leunde tegen de wand en sloot zijn ogen. Een zalige moeheid trok door heel zijn lichaam. Het was, alsof hij wegzakte, dieper, steeds dieper en zijn hoofd knakte neer op zijn borst.

Maar plotseling hief hij het weer op, sperde de ogen wijd open en stond op.

„Ik mag niet slapen!” dacht hij. „Ik vries dood, als ik hier inslaap! . . . Ik moet wat doen, om wakker te blijven. . . . Was hier maar iemand, met wie ik praten kon!” . . . Er was niemand, helaas! . . . Maar plotseling begon hij

tòch te praten. Hij deed, alsof er iemand op de zodenbank zat. Hij liep heen en weer in de kleine, donkere ruimte, hij keek naar de opening, waardoor hij naar binnen gekropen was en die langzaam weer volstooft met sneeuw en hij praatte maar. Hij vertelde maar, alles wat hem in de laatste jaren overkomen was. Het was het enige middel, om wakker te blijven.

„Ja-ja,” zei hij, „hier ben ik nou, dicht bij huis en tóch nog in gevaar!... Hoe lang ben ik nu weg geweest?... Drie jaar. Neen, vier bijna. Eerst ruim twee jaar in de oorlog, toen vijf maanden in het hospitaal. Ze hadden mij in mijn borst geschoten. Het is een wonder, dat ik er nog zó goed afgekomen ben!... En nog maar twee weken was ik terug aan het front, toen namen de Duitsers mij gevangen. Toen brachten ze mij naar een kamp, een overvol interneringskamp, ergens achter Warschau... Daar heb ik de overige tijd vastgezetten....

Als ik er nog aan denk, hoe verschrikkelijk het daar was!... Erger dan in de sneeuwstorm!... We sliepen op nat en vervuild stro, man naast man... we lagen dooreen als varkens in een hok!... Maar varkens kunnen zich dik eten, iedere dag. Die worden goed verzorgd... En het eten, dat óns werd voorgezet, was meestal zó slecht, dat wij het zeker zouden hebben geweigerd, als wij niet zo uitgehongerd waren geweest!... Wat is daar veel gemord en gevloekt in dat kamp, óók door mij... Wat zijn daar velen bezweken aan allerlei ziekten!... En hoe vaak gebeurde het, dat iemand probeerde, om dat lijden te ontvluchten. Helaas, het mislukte vaak. Hij werd meestal wel achterhaald en dan maakten de Duitsers korte metten met hem.

Slechts weinigen hadden geluk. Zouden ze het vaderland bereikt hebben?... Of zouden ze omgekomen zijn van gebrek op de lange weg daarheen?”....

Het was nu helemaal donker geworden in de hut. De ingang was dichtgesneeuwd. Peter tastte langs de wand, tot hij de plaats vond, waar hij binnengekomen was. Hij krabde de sneeuw weg en stak zijn hoofd naar buiten.... De storm scheen iets te bedaren, maar de sneeuw viel nog dicht. Er was geen denken aan, dat hij nu reeds verder kon gaan.

„Straks, als de maan opkomt,” mompelde hij, „dan zal het wel beter worden. Dat kan geen uur meer duren!” . . .

Hij schudde de vlokken van zijn pet, wreef zijn ogen uit, die nat waren van de sneeuw en liep weer heen en terug in de kleine ruimte, stampend op de harde bodem, om zijn verstijfde voeten iets te verwarmen. Hij leunde even tegen de wand en dadelijk voelde hij, hoe de slaap weer over hem kwam. Zijn ogen vielen dicht. . . .

O, hoe heerlijk zou het zijn, om de strijd maar op te geven. Om zich neer te laten glijden op de hard-bevroren grond en te slapen. . . . te slapen. . . . al was het dan voor altijd! . . .

Maar hij wilde het niet! Het mocht niet! . . . Hij was te dicht bij zijn dorp, om hier nog te verongelukken! . . . Hij zag plotseling zijn moeder weer, zoals ze bij het vuur zat en wachtte. . . . op hem! . . . En met inspanning van al zijn krachten richtte hij zich weer op en liep de hut rond. En hij praatte weer, hij vertelde, alsof hij reeds bij moeder was, zó luid en duidelijk, want de oude vrouw was een beetje doof:

„Eens heb ik ook een poging gewaagd, om het kamp te ontvluchten, samen met een kameraad, die naast mij sliep. Hoe hij heette, weet ik niet. Wat gaven wij om elkanders naam? . . . Wij noemden hem „de os”, omdat hij zo groot was en zo log en ook niet één van de slimsten. Maar hij was een kerel met een hart van goud! . . .

In een ruwe, donkere nacht slopen wij tussen de barakken door naar de muur, die het kamp omringde. Het was stil en donker. We zagen geen wachtpost.

Hij zou het eerst proberen, om over de muur te komen. Hij wilde niet, dat ik het eerst zou gaan. Als alles goed ging, dan pas zou ik hem volgen.

Maar hij heeft geen geluk gehad, de arme kerel! . . .

Juist, toen hij boven was, brak de maan door de wolken. Ik hoorde de knal van een geweer, ik zag hem neerstorten, ik hoorde den schildwacht komen, die geschoten had. . . . Toen was er voor mij maar één mogelijkheid meer, om mijn leven te redden: vluchten, terugvluchten naar mijn barak.

Ik rende weg, eerst een eind door de schaduw van de muur, toen, zo snel ik kon, tussen de gebouwen door van

het kamp. En toen ze rondkwamen, de bewakers, om ons te tellen, lag ik al weer op mijn plaats in het stro en deed, alsof ik sliep, maar mijn hart bonsde nog van de inspanning en de angst.

Mijn vriend is nooit teruggekomen. De volgende dag hoorden wij, dat hij dood was. Er was niemand van de anderen, die het iets schelen kon. Ze haalden hun schouders op, ze zeiden „stommert” en ze vergaten hem.... Maar ik *kon* hem niet vergeten! *Ik* heb om hem liggen huilen 's nachts, zonder dat de anderen het merkten. Hij was de enige van allen, die een beetje vriendelijk voor mij was geweest. Hij had mij soms getroost en moed ingesproken, als mijn heimwee heel erg werd. En hij was de enige, die naar mij geluisterd had, als ik vertelde van jou, moeder, en van ons huis en onze akker en onze oude koe Santi.

En nu was hij dood. Hij had zijn leven gewaagd, niet alleen voor zijn eigen vrijheid.... Oók voor *mij* had hij het gedaan!.... Voor *mij*, dien hij nauwelijks kende.... Arme beste kerel met je goede grote hart! Lieve kameraad!.... Na zijn dood was het leven in het kamp nóg vreselijker geworden voor mij. Er was niemand meer, die iets om mij gaf.... Niemand, die naar mij luisteren wilde, die mij een beetje troosten kon, als de ellende te groot voor mij werd.... Elk had genoeg aan zijn *eigen* ellende. Wij leefden vlak naast elkaar, maar wij kenden elkander niet. Ieder zorgde maar voor zichzelf.

Toen verloor ik al mijn moed. Ik hoopte niet meer op bevrijding, ik dacht niet meer aan thuis en aan jou, moeder.... Alles werd mij onverschillig. Ik lag op het stro, ik at en sliep,... ik leefde als een dier, evenals de anderen. En als er 's morgens iemand weggedragen werd, die in de nacht gestorven was, dan was ik bijna jaloers. Ik wilde het liefst ook maar sterven en weggedragen worden, om uit dat lijden verlost te zijn....

En toen.... wonderlijk!.... toen is daar tòch de beste dag van heel mijn leven gekomen!.... De dag, waarop ik *verlost* werd voor altijd, maar anders en wonderlijker dan ik ooit had kunnen dromen.

Er werd afgekondigd, dat er een zendeling in het kamp was gekomen en dat er 's avonds buiten de barak een

samenkomst zou worden gehouden, waarin hij zou spreken. Wie er bij wilde zijn, dien werd dat toegestaan.

Wij hoorden het aan. Sommigen haalden de schouders op. De anderen deden, alsof ze niets gehoord hadden. Alles was ons onverschillig geworden. Uit onze barak ging niemand naar de samenkomst. Natuurlijk ging ik ook niet. Wat kon mij zo'n zendeling schelen? . . . Zo'n soort priester moest dat wezen, zoals ik vroeger wel eens in mijn land had gezien. Zo'n deftige meneer in het zwart, die een paar mooie woorden zei en heel vriendelijk deed, maar die eigenlijk zijn neus voor je ophaalde. Wat konden mij zijn vrome praatjes schelen? . . . Als die vent ons wat te zeggen had, dan moest hij maar bij òns komen in de barak, in de ellende en vuiligheid! . . . Maar dat zou hem toch wel te min zijn. . . .

En zie, de volgende morgen kwam hij bij ons. Het was hem *niet* te min. Hij was ook niet deftig en hij zei geen mooie woorden. Hij sloeg zijn handen in elkaar van verbazing over onze toestand. Hij riep: „Kerels, hoe houden jullie het hier toch uit!” . . . En hij beloofde, dat hij doen zou, wat hij kon, om te zorgen, dat wij beter behandeld werden.

Nou, toen luisterden wij wel naar hem. Hij kwam de rijen rond en zat een poosje bij ieder van ons. Toen kwam hij ook bij mij.

„Vriend,” zei hij. — „Vriend,” dat woord had ik in geen jaren gehoord! — „Vriend, weet je wel, dat er Iemand is, die Zijn leven voor jou heeft gegeven?” . . .

Ik keek hem geschrokken aan. Ik dacht: „Zou hij misschien iets weten, van wat er gebeurd is in die nacht, toen ik ontvluchten wilde? . . . Dat kan toch niet?” . . .

„Wat zegt u?” stamelde ik.

„Er is Eén, die voor jou gestorven is,” zei hij. „Om *jou* te redden, is Hij in de dood gegaan! . . . Ken je Hem, mijn vriend?” . . .

„Leeft hij dan nog?” vroeg ik verwonderd.

Hij knikte.

„Hij leeft nog,” zei hij. „Zeker leeft Hij nog! En Hij heeft veel van jou gehouden. Hij houdt nog veel van jou! . . . Weet je, hoe Hij heet?” . . .

„Nee,” zei ik, „ik heb zijn naam nooit gehoord” . . .

„Dan zal ik je die zeggen,” sprak hij. „Jezus heet hij. Kom vanavond op de samenkomst, dan zal ik je meer van Hem vertellen. Beloof je me dat?” . . .

Nou, dàt beloofde ik nu graag natuurlijk. Ik zat de hele dag vol ongeduld op de avond te wachten. Ik prevelde de naam, die de zendingeling genoemd had: „Jezus. . . Jezus”. . . Het was een vreemde naam, die ik nog nooit gehoord had. En hoe meer ik er over dacht, hoe vreemder het mij leek, dat mijn kameraad zo geheten zou hebben. Maar wie was die Jezus dan, die voor mij gestorven was? . . . Want die zendingeling had zeker de waarheid gesproken, dacht ik. *Die ogen, die stem. . . neen, die konden niet liegen! . . .*

Ik was het eerst van allen op de plaats, waar de samenkomst gehouden zou worden. Even later kwamen er meer, ook een paar mannen uit mijn barak. En de bewakers stonden met geladen geweer om ons heen, opdat niemand ontvluchten zou.

Toen kwam ook de zendingeling. Hij knikte mij toe. Ik zat op de voorste rij, vlak bij hem en miste geen woord. En toen begreep ik al gauw, dat het was, zoals ik gedacht had: Hij bedoelde een ander dan ik, hij wist niets van mijn nachtelijk avontuur! . . .

Het was wel een teleurstelling voor mij. Maar ik bleef toch. En ik luisterde. Ik *moest* wel luisteren. Ik *moest* weten, wie Jezus was.

Toen heb ik voor het eerst in mijn leven van den Heiland gehoord! . . . De zendingeling is nog een week gebleven en ik heb geen samenkomst meer gemist. Veel ook heb ik met hem gepraat. En toen moet er een wonder met mij zijn gebeurd! . . . Ja, een wonder was het! Er was een blijdschap geboren in mijn hart, die ik nog nooit had gekend. Een rust, een vrede, die door de ellende in het kamp niet meer verstoord kon worden! . . .

Er was Eén, die mij lief had! . . . Die mij al lang lief had gehad, vóór ik het wist. . . . Een, die voor mij zorgde: Jezus, de Zoon van God, kwam voor mij op aarde en ging voor mij in de dood! . . . O Jezus, mijn Vriend!” . . .

Het scheen wel, dat Peter geheel vergeten had, waar hij was. Hij stak zijn handen naar boven, zijn vingers raakten het lage dak van de zodenhut.

„O Jezus, mijn Vriend!” riep hij. „Wat hebt Gij mijn leven goed en gelukkig gemaakt!”

Hij liep een paar keer heen en weer in het donker.

„Wat zal moedertje wel zeggen,” dacht hij hardop, „als ik háár dit alles vertel! Straks, als ik thuis zal zijn”

Thuis!

Hij wierp zich weer op de knieën. De opening was nu niet meer geheel dichtgesneeuwd. En toen hij zijn hoofd naar buiten stak, zag hij dat het lichter was geworden. Het sneeuwen had bijna opgehouden en aan de horizon, vlak vóór hem, was een lichte krans in de wolken. De maan kwam op.

„Nog even wachten,” dacht hij blij. „Het wordt goed, moeder! Ik kom vannacht nog thuis!”

Zou hij zó maar niet blijven liggen, op zijn knieën en het hoofd op de armen? Neen, neen, geen zwakheid nu! Lopen, praten, àl maar praten! De slaap mócht zijn ogen niet aanraken!

Hij waste zijn gezicht met de koude sneeuw en droogde het af met zijn mouw. Hij stak een stuk sneeuw in zijn mond. Dat verkwikte hem. Hij liep al weer, met zijn ogen op de ingang van de hut, die hoe langer hoe lichter werd. . . . En hij praatte verder. . . .

Pastor Müller, de zending, moest mij zó eens zien. Hij zou voor mij bidden, heeft hij gezegd. Hij bidt *nu* misschien wel voor mij. . . . Die goede trouwe pastor Müller! Ik zal hem nooit meer vergeten, evenmin als ik mijn kameraad uit het kamp nog vergeten kan. Een week is hij gebleven. Vóór hij wegging, deelde hij bijbeltjes uit. Ik kreeg er óók een. Ik heb het toch nog? Ja, het zit er nog. Daar staat alles in van mijn Vriend Jezus, in mijn eigen taal.

„Kun je lezen?” vroeg de zending.

Nee, ik kan niet lezen. Ik heb nooit naar school gegaan. Maar ze zullen me vóórlezen, als ik weer thuis ben. Onze molenaar kan lezen. . . . Dat heb ik den zending dan ook verteld. . . .

Het is niet veel beter geworden in het kamp, sinds hij weg was. Hij zal wel zijn best gedaan hebben, zoals hij beloofd had, vast en zeker wel! Maar hij heeft er zeker ook niet veel aan kunnen doen! Er wàs geen eten

meer in Duitsland en er waren geen dekens. Onze bewakers zelfs leden honger en gebrek. . . . Nee, het werd niet beter. Maar er werd tóch minder gevloekt en gemord. *Ik* vloekte niet meer. Ik verdroeg het alles zonder klagen. Ik *wilde* het verdragen, omdat Gij, mijn Heiland, nog veel meer ellende verdragen hebt en toen hebt U ook niet gevloekt of gescholden! . . . Maar ach, wat heb ik *toen* vurig verlangd, om naar huis te mogen.

Dat heeft toen nog wel lang geduurd. Eerst kwamen geruchten dat vадertje Tsaar vermoord was, dat er revolutie was uitgebroken in ons land en dat er nu spoedig vrede zou worden gesloten. Maar nog wekenlang werden wij vastgehouden; hoe wij ook hunkerden. Pas de vorige week kwam de bevrijding en voor drie dagen ben ik in *Kyew* uit de trein gestapt. Toen ben ik mijn mars begonnen naar huis.

De eerste nacht heb ik geslapen in de koestal van een boer, de tweede in een zigeunerkamp. De derde avond, gisteravond was dat. . . . Gisteravond? . . . Ja, het moet toch waar zijn, maar het lijkt haast, alsof het al een week geleden is. . . . Toen ben ik, ergens in een klein dorp, een oude, vervallen kerk binnengeslopen en ik heb zitten slapen op de kille stenen, onder een *ikon*, een schilderijtje, waarop de een of andere heilige was afgebeeld.

Vanmorgen vroeg reeds werd ik door een ouden norsen pope, een priester, naar buiten gejaagd. . . . Nou, dan was pastor Müller een andere man! . . .

En nou ben ik hier, in deze hut, nog hoogstens tien wersten van huis. Nu mag ik niet slapen, als ik bij moedertje komen wil. . . . Zie eens, hoe licht het buiten geworden is! . . . De sneeuw glinstert voor de ingang! . . . Zou ik nu verder kunnen? . . .

Hij kroop op handen en voeten door de opening en keek rond. Hij gaf een schreeuw van blijdschap.

Het sneeuwen had geheel opgehouden. De hemel was schoongeveegd. De sterren fonkelden. En de maan stond groot en rond boven de horizont te glanzen over het wijde, blanke land.

Peter bedacht zich geen ogenblik meer.

„Lieve Vriend Jezus, sta mij bij,” bad hij, „en breng mij veilig thuis!” . . .



En hij trok zijn pet vast op zijn hoofd, hij rukte de versleten kraag van zijn soldatenjas omhoog en hij waagde het laatste stuk van zijn tocht, recht tegen de ijsskoude

wind in, die nog altijd pal uit het Noorden woei. De sneeuwlaag was nóg dikker geworden. Aan zijn linkerzijde, ver weg nog gelukkig, huilde een wolf. Vóór hem antwoordde een ander. Maar hij scheen het niet eens te horen. Hij wist, dat Jezus bij hem was. Hij sprak met Hem, alsof de Heiland naast hem ging door de sneeuw. En in groot vertrouwen trok hij voort, door de nacht, door de stille blanke wereld, langzaam, heel langzaam, mompelend en biddend, tot over zijn knieën door de sneeuw. . . .

Het was het zwaarste gedeelte van de hele tocht, dat Peter in deze nacht volbracht. Het was de moeilijkste reis van heel zijn leven.

De bovenste laag sneeuw was al spoedig bevroren tot een harde korst, maar die was niet sterk genoeg, om hem te dragen. Hij probeerde, om er kruipend op handen en voeten overheen te komen, maar ook zó zakte hij er door. Toen moest hij zijn zware voeten hoog oplichten bij iedere stap, om verder te kunnen gaan.

Het was bijna te veel voor zijn uitgeput lichaam. Soms kon hij zich bijna niet meer staande houden. Dan moest hij rusten. Hij zonk afgemat neer in de sneeuw en hij praatte maar. . . . Hij sprak zichzelf moed in, hij vertelde van den zendeling, van zijn bijbel. . . . hij sprak met zijn moeder, hij riep telkens weer tot zijn Vriend, die hem thuis moest brengen. Half bewusteloos sukkelde hij dan weer verder, wankelend op zijn voeten, mompelend alsof hij zijn verstand verloren had. . . .

Eens struikelde hij en viel in de sneeuw. Hij legde het hoofd op de armen en bleef liggen. Maar het was, alsof een hand op zijn schouder werd gelegd en alsof er Iemand naast hem stond, die hem oprichtte en steunde. Zo kwam hij eindelijk, eindelijk bij de bevroren rivier.

De maan stond toen al hoog aan de hemel en Peter had nog maar enkele kilometers afgelegd.

Maar van daar af begon het beter te gaan. Hij kreeg nu de wind opzij en de sneeuw, hier op de hoge oever, was op sommige plaatsen bijna geheel weggestoven, zodat de harde zwarte grond bloot gekomen was.

Dat gaf moed. Hij koos zijn weg over die donkere plek-

ken en schoot nu veel sneller op. Hij voelde zijn benen niet meer, hij liep als in een droom, maar hij hield vol. De maan reisde haar baan langs de hemel en zonk lager, hij liep nog steeds. En zo, kreunend en biddend, wankelend als een dronken man, bereikte hij, toen de sterren reeds verbleekten en de lucht in het Oosten begon te kleuren, de oude begraafplaats bij het bos, waarachter de hut van zijn moeder moest staan.

Hij strompelde van boom tot boom. Zijn lichaam was nu geheel afgemat. De sneeuw was hier, in de luwte van de bomen, tot grote wallen opgewaaid. Hij liet er zich soms bovenop vallen en kroop er als een dier overheen. Maar zijn geest werd weer helderder, nu hij zijn doel zó dicht genaderd was.

En plotseling werd hij duizelig van angst en hij stond een poos stil bij een boom, met zijn beide handen aan de beïjzeldde stam, om niet te vallen.

Zijn moeder was al zo oud en zwak, toen hij wegging. Als zij nu al eens gestorven was! . . . Als haar lichaam rustte onder de sneeuw, hier vlak bij, terwijl hij altijd gedacht had, dat ze nog leefde? . . . Wat dan? . . .

En ineens, met zijn laatste krachten, drong hij door de struiken, voortgedreven door de hevige angst. Het eind van het bos. . . voort, voort! . . . Wáár was het eind? . . .

Waarom hielden die bomen niet op? — Het huis moest hij zien, het oude lieve huis en zijn moeder, die nog leefde, die nog leven moest, *moest!* . . .

Eindelijk schemerde het licht door de stammen. Dáár was de zoom van het bos. En dáár. . . dáár! . . . Hij wreef bevend zijn half-verblinde ogen uit. Was het waar? Was dát de oude hut, half ondergesneeuwd en nog ouder, nog meer vervallen, dan toen hij die verliet? . . . Ja, zij was het, zij wás het! . . . En o, zie, er steeg rook uit de schoorsteen! . . .

Hij schreide.

„Lieve Heiland, ik dank U, róók!” . . .

En het flipte door hem heen, dat het nu wel zeker was, dat moedertje nog leefde. Want, als zij gestorven was, zouden er geen andere mensen meer zijn gaan wonen in zo'n vervallen hut. . . .

„Moeder,” snikte hij, „moeder, ik kom! . . . Ik. . . ik” . . .



Hij kon geen woorden meer vinden. Hij wilde vooruit strompelen, maar zijn benen, die hem een dag en een nacht zonder rusten hadden gedragen, weigerden nu.... Hij deed nog enkele stappen, met uitgebreide armen, als-

of hij heel deze oude bekende wereld omhelzen wilde. Toen wankelde hij en viel. De opwinding en de blijdschap waren te groot geweest voor zijn arme, uitgeputte lichaam.

Een paar sneeuwvlokken dwarrelden uit de bomen zacht op hem neer....

2. THUIS

Moeder Alwine was vroeg opgestaan en deed haar gewone ochtendwerk. Zij scharrelde door de hut, het kleine, kromgegroeide wijfje, zij legde het vuur aan in de bakoven, zij schoof de zwartgebrande ketel in het ovengat. Toen liep ze naar het raam, het enige raam dat er in het armoedige kamertje was en krabde met haar nagel een gaatje in de dikke ijslaag op de ruit, want ze wilde weten, hoe het stond met het weer. Dat was zo haar gewoonte, iedere morgen.

Maar toen ze nu haar oog voor het gaatje bracht en naar buiten tuurde, sloeg haar de schrik om het hart. *Niet* om het weer, o neen, het weer was prachtig. De lucht was helder blauw en de zon schitterde op de blanke versgevallen sneeuw. Maar aan de rand van het bos stond een man, die zonder ophouden naar haar huisje keek!...

Moeder Alwine kon niet best meer horen, maar haar ogen waren nog scherp. Ze zag heel goed, dat die man vreemd en haveloos gekleed was, en ze werd een beetje bang. Want haar hut stond eenzaam, een heel eind buiten het dorp en het was de laatste jaren erg onveilig geworden in het land. Uitgehongerde bedelaars trokken rond, alleen of in troepen en dwaalden soms ook af naar deze eenzame streek. Zij waren brutaal van de honger, zij zagen er vaak niet tegenop, om met geweld te nemen, wat hun niet gegeven werd. Een eenzame oude vrouw moest wel op haar hoede zijn. Als *Peter* nog leefde en bij haar was, dan... ja, dan zou zij veilig zijn. Maar *Peter* was zo heel lang geleden in de oorlog gegaan en nooit meer had ze iets van hem gehoord. Andere jongens uit het dorp waren teruggekeerd, meer dan een jaar geleden reeds, maar van *Peter* wisten ze niets. Hij zou wel dood zijn, dachten ze.

Ja, hij zou wel dood zijn, dat dacht moeder Alwine nu ook. Zij had de hoop al opgegeven, hem nog ooit terug te zien. En haar haren waren wit geworden van verdriet. Zij bleef naar de bosrand turen en naar dien bedelaar, die daar tegen een boom stond geleund.

„Och, och,” dacht ze bezorgd, „en ik moet daar straks nog wel naar toe, om hout te halen, want ik heb bijna niets meer in huis!” . . .

Maar wat deed die man toch vreemd! . . . Hij maakte zulke dwaze gebaren, hij strekte de handen uit naar haar hut. . . . En ineens, daar kwam hij aan, waggelend alsof hij dronken was, zwaaiend met zijn armen. Toen viel hij plotseling in de sneeuw. Het scheen wel, alsof hij van uit het bos neergeschoten was. . . .

Het oude vrouwtje schrok er hevig van. Zij maakte met sidderende vingers haar ruitje beter schoon en keek. . . . Maar de man stond niet meer op. Zij zag de donkere plek van zijn lichaam op de sneeuw. Hij lag heel stil, roerloos stil. Hij moest dood zijn of dronken of zwaar ziek. In ieder geval zou hij spoedig sterven, als hij dáár bleef liggen. Want het was zó koud, dat de ruit weer bevroor onder haar adem.

Wat moest ze? . . . Mocht ze hem daar laten liggen? . . . Mocht zij een mens laten sterven, al was het dan misschien een gevaarlijke landloper? . . .

Zij dacht er niet aan. Haar angst was weg. Alleen medelijden voelde ze nog. Vastberaden trok ze haar laarzen aan — alle vrouwen in die streek droegen laarzen — zette haastig haar warme muts op, sloeg een doek om en stapte naar buiten. Langzaam voortwadend door de sneeuw naderde zij den man, die nog altijd stil op dezelfde plaats lag. Hij lag voorover met de handen gespreid, het gezicht begraven in de sneeuw en hij droeg een soldatenmantel.

Nög vermoedde zij niets. . . . Zij knielde bij hem neer en nam zijn hand. De pols klopte nog. Hij was dus niet dood. Ze probeerde het lichaam om te keren en met veel moeite gelukte haar dat. Ze zag een mager, verkommerd gezicht, doodsbleek en met gesloten ogen.

Toen herkende zij haar zoon.

De pelsjager was niet ver van de bosrand vloekend bezig

met zijn strikken en klemmen. Hij was erg uit zijn humeur, want hij moest ze alle opnieuw stellen na de zware sneeuwval. Bovendien waren de dieren in hun holen en schuilplaatsen gebleven tot de storm voorbij was. Toen waren de klemmen ondergesneeuwd en de strikken omgevallen. En daardoor was de vangst zó schraal, als ze in geen weken geweest was. Twee hermelijntjes en een kleine marter was alles, wat hij had, na twee uur werken. Nauwelijks genoeg warempel om je na zo'n tocht in de kou en na al die teleurstelling een stuk in de kraag te kunnen drinken. En wat kon je beter doen op zo'n dag?....

Maar plotseling, terwijl hij neergehurkt zat bij een vossenklem, hief hij verrast het hoofd op en luisterde. Er schreeuwde ergens een vrouw om hulp, zó angstig, zó dringend, dat die zeker in levensgevaar moest zijn. Het was best mogelijk, dat er in de buurt iemand door een roofdier werd aangevallen, door een wolf of een beer misschien!....

De ogen van den pelsjager schitterden. Hij dacht niet aan het leven van die vrouw, hij dacht alleen aan buit. Zo'n schone kans om een pels te bemachtigen, kon hij toch niet laten verloren gaan!.... Hij greep zijn geweer en rende, zo snel hij kon, in de richting van het geschreeuw.

Maar toen hij hijgend de rand van het bos bereikte, wachtte hem al weer een teleurstelling, want hij zag, dat ook hier niets voor hem te verdienen viel. De oude Alwine was bezig, huilend en al-maar om hulp roepend, een vuilen bedelaar door de sneeuw te slepen, in de richting van haar huis. 't Was vervloekt grappig om te zien, vond de pelsjager. Zij pakte hem bij de schouders en trok hem steunend een meter voort, dan waren haar krachten al weer uitgeput en zonk ze naast hem in de sneeuw. En zonder zich aan haar gekerm te storen, bleef de jager, grijnzend en met de handen in de zakken, het geweer onder de arm, naar dat gekke toneel staan kijken. De oude Alwine, die zich druk maakte voor zo'n zeker wel half-dooie kerel. Kijk eens, nou zoende ze hem ook nog!.... Nee maar, dat zou hij eens in de herberg vertellen!.... Hij schaterde luid, daardoor bemerkte Alwine hem. Zij vloog op hem toe en trok hem mee aan zijn arm.

„O, help... hèlp dan toch!” schreide ze. „Het is mijn zoon, mijn Peter!... Pelsjager, toe, jij bent zo sterk!”... Toen trok de pelsjager, nõg meer verwonderd, tõch de handen uit zijn zakken en wierp het geweer op zijn rug. Hij nam met een vies gezicht het slappe lichaam op en hoonde:

„Hij ziet er nogal aardig uit, die zoon van jou!... Zeker te veel wodka gedronken en hier in mekaar gezakt!... Waar moet je dat varken hebben?... Nou?”... .

„Naar huis!... Dadelijk naar huis!” bracht het vrouwtje hijgend uit. En sidderend liep zij mee door de sneeuw, stijf haar handen om een slap neerhangend been van haar zoon. Håár jongen, håár Peter, was het mogelijk?... Kreeg ze hem uit de dood nog weer?...

In de hut bleef de jager staan met zijn last en zocht rond. „Waar nou?”... gromde hij en hij hield het lichaam nog in zijn armen, maar zó, alsof hij het dadelijk neer zou smijten, als er niet gauw antwoord kwam.

„Eerst zijn kleren uit en dan in bed,” hijgde ze. Ze schoof haar oude stoel bij het vuur. Peters lichaam viel er op neer, dat de stoel kraakte, zijn hoofd hing slap over de leuning.

Alwine moest even wachten, omdat haar handen zo beefden en de hele kamer met haar ronddraaide. Maar dan knielde ze neer op de lemen vloer en begon haastig zijn hoge kaplaarzen uit te trekken. Bij de jas zocht ze tevergeefs naar knopen, vond eindelijk het ijzerdraad, waarmee op soldatenmanier het kledingstuk zat vastgewrongen en scheurde, wanhopig omdat het zo lang duurde, met al haar krachten het versleten goed vaneen. De pelsjager stond er bij, warmde zich en stak geen hand uit om te helpen. Hij tilde alleen nog Peter in het bed, het bed van Alwine, dat nog warm was van haar lichaam.

„Hij gáát dood,” zei hij toen enkel, keerde zich om en ging zonder groeten heen, alsof het hele geval hem geen zier aanging.

„Dóód?” kreunde moeder Alwine. „O nee, heilige Sint-Paulus, dàt niet!... Heb ik hem dan alleen teruggekregen, om hem te zien sterven?”... .

Ze boog zich over het bed, wanhopig van smart en streelde

met haar knokige, sidderende handen het bleke gezicht van haar zoon.

Toen gebeurde iets heerlijk. Door de warmte van het bed kwam de jongen even bij uit zijn bewusteloosheid, sloeg de ogen op en prevelde: „Moe.... moeder?”.... En plotseling luid snikkend van blijdschap, kon de oude vrouw niets anders doen dan al maar hem liefkozen en al de heiligen, die zij kende, te danken.

Maar hij lag al weer als een dode. En zij droogde haar tranen en begon opgewonden heen en weer te dribbelen. Zij haalde nog een deken en een mantel en een zak, om haar jongen warm toe te dekken. Zij ging de koe melken en water putten, om een warme drank klaar te maken, want het water, dat ze bij het opstaan in de ketel in de oven had gezet, was geheel verkookt. Haar handen stonden voor alles verkeerd en toen ze het vuur, dat nu nog slechts zwak brandde, wilde aanwakkeren, zag ze tot haar schrik, dat haar voorraad dorre takken bijna was uitgeput. Ze ijldde met haar stijve benen door de sneeuw naar het bos.

Toen ze terugkwam, was 't huisje al vol mensen. Want de pelsjager, die dadelijk op weg naar de herberg was gegaan, had daar vloekend en wodka-slurpend zijn rare avontuur met de oude Alwine verteld, wier zoon, na vier jaar, op sterven na dood, was thuisgekomen.

Nu had Alwine hulp en haar drank was spoedig klaar. Zij had die getrokken van kruiden, geplukt in de Sint-Jansnacht, precies om twaalf uur. Die hadden een wonderlijke kracht, zeiden allen.

Half slapend dronk Peter van de drank. Hij mompelde nog wat van een boek en van een Vriend, die hem hier had gebracht. — „Vreemd,” dacht Alwine, „hij was toch alleen?” — Dan sliep hij al weer en zijn wilde koorts-dromen werden mooi-gekleurd door het vage weten, dat hij nu eindelijk bij zijn moedertje was, dat zij voor het bed zat, met zijn hand in de hare.

De zwerver was *thuis*.

Eindelijk!

3. DE ZWARTE KUNST

De mensen uit het dorp sloofden zich uit voor Alwine. De molenaar ging met een roede van dunne berkentakjes, die hij bijeengebonden had in de vorm van een kruis, driemaal om de hut. Hij boog zich naar de vier windstreken en maakte vreemde gebaren. Soms zwaaide hij zijn roede zwiepend door de lucht.

Een vrouw uit het dorp besprenkelde Peter en het bed met heilige dauw, verzameld in de Mei-nacht.

En de boer, die het dichtst bij Alwine woonde, leende haar een hoefijzer, dat bij hem aan de deurpost gespijkerd zat, om het op de drempel te leggen.

Zó dachten zij, — de molenaar, de vrouw en de boer — elk op zijn eigen manier, dat zij koorts en boze geesten op een afstand konden houden. Maar zij brachten ook van hun wintervoorraad, al hadden zij zelf niet veel: meel en honig, vlees, rapen en gezouten spek. En zij spraken af onder elkaar, dat zij ieder op zijn beurt een nacht zouden waken bij den zieke, opdat Alwine haar rust niet zou missen.

Dat waren zo de gewoonten in het dorp. Het leek daar wel één grote familie, één groot gezin. Zij deelden elkaanders zorgen, zij hielpen elkaar door de moeilijke tijden heen.

Alleen de pelsjager telde niet mee in dat gezin. Hij was pas een jaar geleden plotseling opgedoken in de streek, niemand wist van waar. Hij wàs een vreemde en hij blééf een vreemde, hij stond alleen. Van alles wat vreemd was, moesten de mensen in dit stille, vergeten dorp niets hebben. Ze spraken wel met den jager, ze deden wel heel vriendelijk tegen hem, maar ze vertrouwden hem toch niet.

Maar Peter hoorde bij hen, natuurlijk! Hij was tussen hen opgegroeid en ze waren allen blij, dat hij teruggekomen was. En daarom hielpen ze allen, zoveel ze konden.

Maar de heilige dauw en de berketakken hielpen niet en het hoefijzer evenmin. De koorts behoefde trouwens niet meer te komen. Die wàs er al, toen de dorpingen hun bijgelovige kunsten verrichtten. Twee weken lang lag Peter zó zwaar ziek, dat hij zijn moeder niet meer kende.

En wanneer hij opvloog in zijn woeste koortsdromen, met zóveel kracht, dat de buren hem bijna niet in bed konden houden, dan leek het wel, alsof werkelijk ook de boze geesten in hem gevaren waren. Zó vreemd flonkerden dan zijn ogen. Zó wild sloeg hij om zich heen. . . . En of Alwine ook tot de heiligen riep om hulp, het hielp haar niets.

Een dokter werd niet gehaald. Er wàs geen dokter, uren ver in de omtrek. Ieder jaar kwam een reizende kwakzalver en verkocht zijn geheimzinnige middeltjes. En verder hadden de mensen hun kruiden, hun zelfgemaakte geneesmiddelen. Daar gaven ze ook Peter van in.

Alwine kwam niet op bed in deze weken. De buren drongen er wel op aan, maar zij wilde er niet van horen. Zij zat bij haar jongen. Als hij sliep, dutte zij ook in. Als hij onrustig werd, leek het wel, alsof zij het voelde. Dan was ze dadelijk bij hem. Maar de vijftiende dag, toen ze alleen met hem was, werd zij pas wakker door het geluid van zijn stem. En toen ze verschrikt opvloog, zag ze, dat hij haar rustig lag aan te kijken.

„Moeder,” zei hij en hij stak zijn magere hand naar haar uit.

Zijn stem was erg zwak, maar de koorts was geheel verdwenen.

Tranen van vreugde liepen Alwine over de gerimpelde wangen.

„Moeder, hoe lang ben ik ziek geweest?” vroeg hij.

„Twee weken, lieve jongen,” zei ze snikkend.

„Je moet niet huilen, moeder,” troostte hij. „Ik word weer gauw beter, dat zul je eens zien. En dan ga ik nooit meer bij je weg. . . . Waar is mijn bijbel, moeder?”

O, wat viel het spreken hem nog moeilijk!

„Een bijbel?” vroeg ze angstig, want ze dacht, dat hij nog ijde.

„Ja,” fluisterde hij. „Een klein boekje. Het zat in mijn jas. . . . In de linker-borstzak”

O, dån wist ze het wel. De vodden, die hij aan had gehad, lagen nog op een hoop in de schuur en dat boekje zou er dan ook nog wel in zitten. Ze ging het voor hem zoeken en vond het werkelijk.

„Wat heb jij aan zo'n ding?” vroeg ze verwonderd. „Je



kunt immers tòch niet lezen, Peter?"....

Maar hij streelde het boekje, hij drukte het tegen zijn wang, alsof het hem het liefst van alles was.

„Dit boekje, moeder,” fluisterde hij, „dat is de grootste schat van heel de wereld!.... In dit boekje”....

Hij wilde nog meer zeggen, maar hij kon het niet. Zijn hand viel neer, zijn ogen gingen dicht. Hij sliep al weer, maar met een glimlach op het gezicht.

En Alwine, die naar hem keek, schudde bezorgd haar hoofd. Dat hij veel beter was, zag ze wel. Maar helemaal

gewoon was hij nog niet. Want hoe kon nu een boekje een schat zijn?

Ze nam het zacht uit zijn slappe hand en bekeek het van alle kanten. Ze bladerde er ook in. Het stond vol met griezelige tekens, spinnepoten, slangetjes en andere vreemde, geheimzinnige dingen. Hu, ze werd er koud van, dat haar Peter zoiets vreemds bij zich had gedragen. Maar ze legde het toch bij hem in bed. Achteraan, tegen de muur, ver van hem af, dat het hem geen kwaad kon doen. En nòg was ze bang, dat ze daar verkeerd aan had gedaan. Want, zou dat geheimzinnige boekje hem misschien zo ziek hebben gemaakt?

Maar het leek wel net andersom. Het leek wel, alsof dat boekje hem genas. Want van de dag af, dat het bij hem lag, beterde Peter snel. De koorts bleef bijna geheel weg, de burens behoeften niet meer te waken. En in de derde week kon hij al opstaan en zat een uur bij de haard. Moedertje stookte het vuur, dat zijn voeten bijna schroeiden.

En de volgende dag scharrelde hij de kamer al rond en betastte de oude, bekende voorwerpen in de hut, met tranen in de ogen. Hij wilde zelfs naar de stal, om Santi, de oude koe, te zien. Maar dat stond moeder Alwine niet toe.

„Wacht maar,” zei ze, „zien zal je hem tòch, hoor!”

En toen ging ze zelf naar de stal en haalde de koe in de kamer. Peter sloeg de armen om haar oude, trouwe nek. En het was, alsof het beest hem nog kende. Het besnuffelde hem en loeide zacht.

Het deed ook nog wat anders. Daar moest Peter om lachen. Maar moeder Alwine was een kwartier aan het schrobben. Want zindelijk was ze gebleven, al was ze oud. —

Èén groot verdriet had Peter. Dat was, dat moeder Alwine niets begreep van zijn heerlijk geheim en er liever niet van horen wilde.

Als hij vertelde van de oorlog, van het hospitaal, van het lijden in het kamp, dan begreep ze dat wel en ze schudde haar hoofd en werd bewogen, omdat haar jongen zoveel had moeten doormaken. De goedheid en vriendelijkheid

van den zendeling begreep ze ook en ze bedankte hem in gedachten.

Maar als Peter dan sprak van Jezus, zijn Vriend, dan zweeg ze. Dan zat ze hem met schuwe, verwonderde ogen aan te staren. Hoe haalde haar jongen toch zulke vreemde dingen in zijn hoofd? Een Vriend, die altijd bij hem was, . . . die hem liefhad, die hem verzorgde en bewaarde, . . . en dien je toch niet zien kon? . . . Neen, dat ging boven haar verstand. Dat was te vreemd en te wonderlijk. Dat moest ook onmogelijk zijn.

Een God was er. Die troonde heel hoog en ver in de hemel en bemoeide zich niet met de mensen, want daar was Hij veel te hoog en voornaam voor.

En heiligen waren er ook. En het kon geen kwaad, dat je die aanriep, als je in nood zat, want dan wilden ze wel eens helpen. Maar verder moest je daar maar niet te veel over denken. Dat was niet goed voor de hersens van eenvoudige boerenmensen. Dat was het werk van den priester in het naaste dorp, waar Alwine éénmaal in haar leven naar de kerk was geweest. . . .

Dan waren er ook nog boze geesten. O, heel veel! . . . En daar moest je iedere dag voor op je hoede wezen.

Maar dat de Zoon van God op aarde was gekomen, om de mensen gelukkig te maken en dat Hij nog altijd bij hen was, neen, daar wilde Alwine niets van weten. En toen Peter niet ophield, er over te spreken, werd ze ongerust.

„Hij heeft misschien iets uit de boze koortsen overgehouden,” dacht ze.

En ze klaagde haar nood bij de burens, als ze kwamen, terwijl Peter sliep.

„Hij praat al maar over één ding,” zei ze bezorgd. „Iets vreemds is het. Iets dat met de heiligen niets te maken heeft en dat toch op priestertaal lijkt. Geef mij toch raad, hoe moeten wij daarmee aan? . . . Het lijkt wel, alsof zijn lichaam weer gezond wordt en zijn verstand nog ziek blijft”

Maar de burens wisten ook niet, wat daartegen gedaan moest worden.

„Misschien is de oorlog hem in het hoofd geslagen,” vermoedden ze. „Daar is geen geneesmiddel voor”

En toen ze teruggekeerd waren in het dorp, bleven ze er

over praten en maakten het steeds erger.

„Heb je 't gehoord van Peter van Alwine?” vroeg ze.

„Zijn verstand is aan het dwalen geraakt!” . . .

„De boze geesten willen hem niet verlaten,” wist een ander.

En de oude mensen vertelden griezelige verhalen over anderen, die door een ongeluk of door een vreselijke angst volkomen gek waren geworden en hoe gevaarlijk die soms geweest waren voor hun omgeving.

De bijgelovige mensen maakten elkander bang. Ze waarschuwden hun kinderen: „Kom er maar niet te dicht in de buurt! . . . Laten we eerst maar eens kijken, wat dat worden wil met Peter!” . . .

Toen waren er ook al volwassenen, die niet meer alleen naar Alwine durfden. Maar helemaal wegblijven konden ze toch ook niet. En op een middag kwam er een troepje om eens poolshoogte te nemen.

Peter zat bij het vuur en zij schoven hun stoel in een kring naast de zijne. Ze rookten en zwegen en keken een beetje huiverig naar hem.

Het was een donkere dag. De wolken hingen laag en de wind floot om het huisje. Peters donkere ogen glinsterden in het rode licht van de vlammen. Op zijn bleek, vermagerd gezicht lag een vreemde glans.

De dikke molenaar was niet zo schuw als de anderen. Hij was in Kyew geboren en pas als jonge man hier gekomen, en hij was te vrolijk en te braaf, om veel vrees te hebben voor de geesten.

Hij spuwde in het vuur, dat het siste op de gloeiende houtblokken. Toen keerde hij zijn breed, lachend gezicht naar Peter, die stil te denken zat, klopte hem op de schouder en zei: „En nou, Peter, jij bent zo ver de wereld in geweest en wij beleven hier maar niets. Nou vertel jij ons eens wat van de oorlog, is 't niet?” . . .

Maar Peter had een ander plan. Hij wist dat de molenaar lezen kon en hij had al een paar dagen verlangd naar zijn komst. Het liefst zou hij zijn bijbeltje maar dadelijk te voorschijn halen.

„Toe, vertel op!” zei de molenaar.

Maar Peter schudde zijn hoofd.

„Laten we dat vergeten,” zei hij. „Het is hier zo goed!” . . .

Maar ze bleven aandringen. Toen vertelde hij, heel sober, enkele dingen slechts, van de oorlog, van het kamp, van zijn moeilijke reis naar hier. Over den zendeling vertelde hij meer. Toen begonnen zijn ogen te schitteren.

„En nou vertel ik jullie geen verdrietige dingen meer,” zei hij. „Nu wil ik jullie van mijn geluk vertellen. Dat is te groot voor mij alleen. De zendeling heeft het zelf gezegd, dat het voor alle mensen is, voor heel de wereld!” Toen begon hij ook aan hen te vertellen van zijn heerlijk geheim. En hij zag niet, dat zij elkander aanstootten met hun voeten en knipoogden.

Hij vertelde heel gebrekkig, want hij wist zelf maar weinig. Hij wist alleen maar, dat de Heiland op aarde was gekomen, om voor zondaren te sterven. Voor zondaren, ja, hoe slecht ze ook waren. Hij wist, dat die Heiland nu in de hemel was en dat Hij vrede gaf aan allen, die op Hem hoopen. Dat Hij hen eens voor eeuwig gelukkig zou maken.

Hij sprak gebrekkig, ja. Maar hij sprak toch vurig! Want het geloof in zijn hart was sterk. Als hij dat geloof niet gehad had, zou hij zeker in het kamp of in de sneeuw zijn omgekomen. En dat vertelde hij ook.

Maar toen hij de kring rondkeek, schrok hij. Want hij zag bij de burenen dezelfde, wat angstige verwondering, die hij ook in de ogen van zijn moeder had gezien. Ze hadden zo iets vreemds nog nooit gehoord! Hun dorpje lag zo stil en vergeten tussen de moerassen en de wouden van het grote Russische land, zo ver van de wereld. Zelfs de revolutie had het niet gevonden en de blijde boodschap van God was er nog nooit verteld. . . . En daarom gaapten ze Peter aan, in domme verbazing en met een goedig-spottende glimlach.

Peter wond zich op. Hij begon te spreken in korte, afgebroken zinnen. Hij maakte drukke gebaren. Hij stond op van zijn stoel met schitterende ogen, liep van den een naar den ander. . . . Hij schudde eindelijk den molenaar bij zijn schouder heen en weer. O, hij wou het ze wel instampen, dat heerlijke, dat wonderlijke. . . . , dat hij zelf ook niet begripen kon, maar dat er toch was. . . . zo zeker als hij leefde.

Oud moedertje zat bang te kijken bij de tafel.

„Het is helemaal mis met hem,” fluisterde één van de burenen. En de man, die naast hem zat, knikte.

Maar Peter lette niet op hun gefluister. Hij trok het bijbeltje uit zijn jaszak en duwde het den molenaar in handen.

„Hier!” zei hij. „Jij kunt lezen! . . . Lees dan! . . . Ik kan het je niet zo goed vertellen, maar hier staat het allemaal in. . . . Lees dan voor, dan horen we 't allemaal! Jij kunt het immers!” . . .

Ja, de molenaar had veertig jaar geleden lezen geleerd en daar had hij zich zijn hele leven op laten voorstaan. Weigeren kon hij niet. Een beetje huiverig bekeek hij het zwarte, door het water verschoten omslag van het Nieuwe Testamentje. Toen sloeg hij, nog weifelend, het eerste blad op en schikte kuchend dichterbij het vuur. En terwijl allen, doodstil van spanning, wat er nu wel zou komen, zaten te luisteren, spelde hij, heel langzaam:

„Het boek des geslachts van Je-zus Chris-tus, den zoon van Da-vid, den zoon van A-bra-ham” . . .

Hier stond het zweet hem al in glinsterende druppels op zijn voorhoofd van inspanning. Hij schikte nog dichterbij het vuur. Hij deed, alsof het slechte licht de oorzaak was, dat hij niet beter las. Toen ging hij haperend verder:

„A-bra-ham ge-won I-zak en I-zak ge-won Ja-kob en Ja-kob ge-won Ju-da en zijn broe-ders;
en Ju-da ge-won Fa-res en Za-ra bij Tha-mar; en Fa-res ge-won Es-ram en Es-ram ge-won A-ram;
en A-ram ge-won. . . Am. . . . Ami. . . .”

Bij dat moeilijke woord bleef hij steken. Hij hijgde en keek benauwd de kring rond.

„Moet ik nog verder?” vroeg hij.

„Neen, neen!” riepen allen. „Hou maar op, hoor! . . . Wat kun je dáár nou van maken?” . . .

En één begon hard te lachen.

„Ha-ha; die Peter!” . . . schaterde hij. „Die wil er ons tussen nemen, mensen! . . . Het is allemaal onzin, wat in dat boekje staat!” . . .

Toen wond Peter zich nog meer op. Onzin? . . . Er tussen nemen? . . . Hij begon al weer te spreken. . . .

„Ja-ja,” zeiden ze allemaal, „daar praten we later nog

wel eens over, hoor! . . . Nu niet meer. Je moet nu weer naar bed. Neen, neen, je bent nog niet helemaal vrij van koorts, jochie en daarom praat je zo vreemd" . . .

Ze spraken tegen hem als tegen een kind, dat nog niet weet, wat het zegt. En niemand wilde meer luisteren. Ze gingen weg. Ze slopen, de een na de ander, gauw het lage deurtje uit, alsof ze blij waren, dat ze er zo goed afgekomen waren.

De molenaar kwam nog even terug. Hij zweette nog. Maar hij legde vertrouwelijk zijn zware handen op Peters schouders, zag hem medelijdend aan en zei: „Laat ik je nou één goeie raad geven, mijn jongen. Praat daar nou niet meer over. Heus, dat is niet goed voor je hoofd!" . . .

En hij gaf Peter een warme hand, met tranen in de ogen. En dat deed Peter tóch goed. Want hij voelde, hoe goed de man het bedoelde. Hij wist, dat de molenaar toch een vriend, een trouwe vriend wilde zijn.

Toen hij was weggegaan, ging Peter maar weer naar bed en lag daar strak voor zich uit te staren. Hij streed de eerste zware strijd van zijn jong geloof.

Oud moedertje deed haar werk in de hut en snikte achter haar schort. . . .

4. „GEKKE PETER!" . . .

De volgende dag wist het hele dorp, dat Peter niet alleen ziek en zwak uit de oorlog gekomen was, maar dat hij er ook zijn verstand voor een deel was kwijtgeraakt.

Er waren nog enkelen, die twijfelden. Maar toen ze het nieuws zo vaak hoorden vertellen en er zelf over mee gingen praten, geloofden zij het ten slotte ook. Het dorp praatte over niets anders meer en het stond spoedig voor allen vast: Peter was niet goed bij zijn hoofd. En dat boekje, dat was een raar boekje. Een bijbel noemde hij dat ding! Die had toch alleen de priester en zo'n bijbel was toch groot en deftig en had gouden sloten! . . . Nee, dat boekje. . . . het was best mogelijk, dat het iets met de zwarte kunst te maken had.

Ze hadden allen medelijden met moeder Alwine, want ze mochten haar graag. Maar voor Peter waren ze schuw ge-

worden. Ze schrokken terug voor alles wat vreemd was en geheimzinnig. En iemand, die misschien aan de zwarte kunst deed, iemand die vertelde dat er altijd Eén bij hem was, die hem hielp, maar dien je niet kon zien, voor zó iemand mocht je wel op je hoede zijn! . . .

En toen Peter genezen was en in het dorp verscheen, waren er weinig oude kennissen, die hem binnen nodigden. De meesten kwamen hem al bij de deur tegemoet en bleven daar even met hem praten. Maar na enkele minuten hadden ze allemaal wat te doen. De een moest nog melken, de ander moest nog uit, een derde was juist zo druk met houtzagen. Ja, het speet ze allemaal erg, zeiden ze, maar ze hadden liever dat Peter op een andere keer eens kwam praten. . . . „Nou, dag Peter! En de groeten aan je moeder” . . .

En als hij zijn bijbeltje te voorschijn haalde en vroeg, of ze misschien, behalve den molenaar, nog iemand anders in het dorp wisten, die lezen kon, dan gingen ze een pas verder van hem af staan en in hun ogen kwam angst of spot. Neen, niemand kon lezen. Zelfs de molenaar waagde zich liever niet meer aan dat moeilijke werk. . . .

Toen merkte Peter, hoe er over hem gedacht werd. Hij ging wanhopig naar huis terug. Een paar kleine jongens stonden bij een huis en riepen hem een scheldwoord na. Ze werden wel dadelijk door hun vader naar binnen geroepen, en hij hoorde de oorvijgen klinken, die ze bij de deur al in ontvangst hadden te nemen, maar dat gaf hem weinig troost. Want het scheldwoord klonk nog na in zijn oren, het brandde als vuur in zijn hart.

„Gekke Peter!” . . . hadden ze geroepen. „Gekke Peter!” . . .

Zijn vingers deden pijn van het knijpen en hij trilde nog van woede, toen hij dicht bij het huisje van zijn moeder kwam.

Toen stond hij stil.

„Ik moet zó niet naar binnen gaan,” dacht hij. „Ik mag háár niet verdrietig maken” . . .

En hij liep met een grote boog om de hut het veld over naar het bos.

Daar dwaalde hij een paar uur rond in de stilte, tussen de besneeuwde struiken en bomen. Hij lag er ook een poosje



neergeknield aan de bosrand, vanwaar hij in de verte het dorp kon zien. . . . En de zon ging al vredig onder in gouden gloed, toen hij weer bij de hut van zijn moeder kwam. Toen was er ook weer vrede in zijn hart. Hij was nog wel erg verdrietig, maar zijn boosheid was weg.

„Laat ze maar schelden!” dacht hij. „Ze zullen Jezus ook wel eens uitgescholden hebben. Hij heeft zoveel geleden voor mij. Nu wil ik wel wat lijden voor Hem”

En die gedachte, dezelfde als in het kamp, gaf hem ook nu weer kracht om te dragen.

Moeder Alwine stond al bij de deur en keek verlangend naar hem uit.

„Was alles nog goed in het dorp, mijn jongen?” vroeg ze. „Het was goed!” zei hij. „En je moet van alle mensen de groeten hebben, moeder!”
En hij gaf haar een zoen, dat het klapte.

5. ALLES WORDT BETER

De winter ging langzaam voorbij. Het weer werd zachter. Overdag smolt het bovenste laagje sneeuw soms in de zon, 's nachts vroom het weer dat het kraakte. Het sneeuwdek werd hard en glad als ijs.

Peter herstelde de oude slee en haalde grote vrachten hout uit het bos. Hij timmerde aan de hut en de koestal, hij maakte ook het gereedschap in orde, dat hij over enige tijd op het land zou moeten gebruiken. En hij keek, als een echte boer, verlangend uit naar het voorjaar.

Hij moest nu vaak in het dorp zijn, maar hij praatte er niet meer over zijn bijbeltje. Hij dacht: „De mensen moeten er maar eerst aan mij wennen. Ze moeten weten, dat ik goed mijn verstand heb”

Maar het wantrouwen en de angst zaten wel heel erg diep. De mensen bleven schuw en hielden zich op een afstand. En als Peter zich niet zo dicht bij den Heiland had gevoeld, zou het hem nog vaak woedend hebben gemaakt. Nu deerde het hem niet meer. Hij wachtte geduldig af.

En zie, toen was er toch één, die hem begon te begrijpen. Dat was moeder Alwine. Ze hadden zoveel samen gepraat in de lange avonden bij het flakkerende vuur. Zij begreep nu wel, dat haar Peter heel goed wist, wat hij zei. En zij begon zelfs al iets te vatten van zijn geheim. Zij vouwde ook haar handen en bad mee, als hij het deed. En ondertussen, terwijl de mensen Peter links lieten liggen, voelden die twee zich heerlijk gelukkig en veilig bij elkaar.

Op een dag, tegen de avond, verscheen plotseling de pelsjager. Hij stond grijnzend op de drempel en keek met zijn harde spottende ogen naar de stoel, waar Peter zat. Peter kende hem niet.

„Zo,” zei hij, „je leeft dus nog, al ben je niet helemaal goed wijs! Nou, dat je nog leeft, dat heb je aan mij

te danken, mannetje! Als ik jou niet naar huis had gedragen, dan was je nou zo dood als een pier. Daar mocht je me wel eens voor bedanken!"....

Toen begreep Peter, dat het de pelsjager was. Zijn moeder had hem van dien ruwen kerel verteld. Het liefst had hij den dronkaard dadelijk de deur uitgegooid. Maar hij deed het niet. Hij schoof een stoel bij het vuur en vroeg moeder Alwine, of zij koffie wilde zetten.

Maar dat was de bedoeling niet van den pelsjager. Hij kwam wankelend verder de kamer in en ging vlak voor Peter staan. Peter zag, dat hij dronken was. Hij rook het wel aan zijn adem, dat hij veel wodka had gehad.

„Koffie is vergif!” riep de jager. „Geef mij geld voor een fles wodka. Dan blijven wij goeie vrienden!”....

„En anders?” vroeg Peter. Hij stond rustig voor den beschonkene en zag hem vriendelijk aan.

„Anders breek ik jou de benen!” dreigde de man.

„Dan moet je dat maar dadelijk doen,” zei Peter. „Want geld heb ik niet. En al had ik het, dan kreeg je het nóg niet voor wodka. Je bent immers al dronken!”....

De man vloekte zó verschrikkelijk, dat Alwine de handen voor haar oren hield, maar hij stak geen hand naar Peter uit. Het duurde lang, vóór die er een woord tussen kon krijgen. En wat hij toen zei, maakte den dronkaard nóg woedender. Peter vroeg hem, om niet meer te vloeken.

„Moet ik mij door een halven gek laten gezeggen?” raasde hij. „Wacht maar, kereltje!... Ik krijg je nog wel!”....

Stampvoetend en dreigend ging hij heen en Peter sloot zuchtend de deur achter hem toe.

Maar nauwelijks was hij bij zijn stoel terug, of daar waren al weer voetstappen in de schuur en de molenaar kwam binnen, dik en vrolijk als altijd.

„Ik zag den pelsjager in de richting van je hut gaan, Peter,” zei hij, „en ik dacht, dat hij misschien niet veel goeds in de zin zou hebben. Daarom kwam ik maar eens kijken. Ik had hier toch óók nog wat anders te doen”....

Peter vertelde, wat er gebeurd was. Moeder Alwine was vol angst voor de toekomst. Peter niet, hij voelde zich wel veilig. En de molenaar troostte het oude vrouwtje.

„Wees maar niet bang, hoor!” zei hij. „Als hij het te bar maakt, die zuiplap, krijgt hij het hele dorp tegen zich.

Hij kan niet doen, wat hij wil"....

En toen kwam hij met zijn boodschap. Hij greep onder zijn jas en haalde een boekje te voorschijn. Het zag er erg onooglijk uit: smerig en gescheurd. Maar de molenaar legde het zó triomfantelijk op de tafel, alsof het een heel kostbaar voorwerp was.

„Kijk eens,” zei hij. „Dat vond ik nog bij andere oude spullen, Peter. Het is een oud a-b-c-boek, waar ik veertig jaar geleden lezen uit leerde. Een best boek, Peter, al is het oud!... Voorlezen doe ik je liever niet meer, dat weet je wel. Maar als je nou zelf eens lezen leerde?.... Zo moeilijk is het niet!... Dat zie je aan mij! Ik deed het in geen veertig jaar en ik kan het toch nog goed, niet-waar?... Nou, probeer het maar eens! En als je iets niet snapt, kom je maar naar mij toe. Dan word ik nog onderwijzer ook, ha-ha-ha!... Nou, wat denk je er van?”....

Wat Peter daarvan dacht?.... Hij greep beide handen van den goedigen dikzak en bedankte hem met tranen in de ogen. Diezelfde avond nog zat hij uren over al die rare teken-tjes gebogen en de volgende morgen was hij al vroeg bij den molenaar met een hele hoop vragen. Een paar dagen lang studeerde hij, met ijzeren volharding, en als hij weer een nieuwe letter had geleerd, zocht hij dadelijk in zijn bijbeltje naar woorden, die hij al lezen kon. Toen hij voor het eerst den naam *Jezus* spelde, kreeg hij een kleur van vreugde en zat een hele poos glimlachend te bepeinzen, hoe het mogelijk was, dat een paar streepjes en haakjes iemand zó blij konden maken.

Maar de volgende dag draaide de wind. De sneeuw smolt zienderogen. Tussen de laatste resten bloeiden al voorjaarsbloemen.

Toen was het bijna geheel uit met de studie. Toen spande Peter de oude koe voor de wagen en reed de mest over het land. Hij ploegde en zaaide, hij spitte en egde van 's morgens vroeg tot de zon was ondergegaan. Dan greep hij nog wel naar zijn bijbeltje en zijn a-b-c-boek, maar dikwijls was hij zó moe, dat hij insliep boven zijn boeken en moedertje hem naar bed joeg.

De mensen, die hun land naast dat van Alwine hadden, zagen, hoe goed Peter zijn werk deed. Toen zeiden ze

tegen elkander: „Hij is tòch zo gek niet, als we dachten, hoor! Wie weet, of wij niet te bang zijn geweest!” Peter merkte wel, dat ze vertrouwelijker met hem werden en hem niet zo schuw meer uit de weg liepen en hij dankte er God voor.

Maar in die zelfde tijd gebeurde er ook iets, dat hem veel verdriet deed.

Het was op een regendag. Peter kon niet op het land werken en hij zat de hele dag over zijn boeken gebogen. Maar doordat hij zo weinig geoeft had de laatste weken, was hij veel letters weer vergeten. En toen het avond werd, zat hij er moedeloos over te denken, of hij wel ooit het lezen goed leren zou.

Toen kwam moeder Alwine terug uit het dorp, waar zij een boodschap had gedaan en vertelde, dat er vreemdelingen logeerden in de herberg. Ze waren op doorreis, maar bleven een paar dagen hier, omdat de wegen door de slagregens onbegaanbaar waren.

„Dan ga ik naar de herberg toe!” zei Peter. „Misschien is er één bij, die lezen kan!”

Moedertje raadde het hem af, maar hij wilde niet luisteren. Zijn hart dorstte naar een woord van den Heiland. Hij at haastig, stak zijn bijbeltje bij zich en ging in de regen op stap.

Maar toen hij de deur van de herberg opendeed, was de pelsjager de eerste, die hem begroette.

„Ha, mannen,” klonk zijn schorre stem, „daar hebben we malle Peter! Ha-ha, die komt ons hier gezelschap houden! — Giet hem een fles wodka in zijn keel, herbergier! Daar knapt hij wel van op”

Peter antwoordde niet. Hij zag de vreemdelingen bij het vuur zitten, stapte op hen toe, toonde zijn bijbeltje en deed beleefd zijn verzoek. Maar de pelsjager, die achter hem gelopen was, sloeg hem het boekje met zo'n klets uit zijn hand, dat het door de gelagkamer vloog en in de verste hoek tussen de glazen op een tafeltje viel. En toen Peter er achteraan stormde, was er al een ander, die het schaterend terugwierp. Er waren wel boeren, die riepen, dat men op zou houden, maar de meesten, half dronken, vonden dit een grappig spel. Het bijbeltje vloog een poos over en weer en Peter rende er steeds wanhopiger, steeds

woester achteraan. Totdat de pelsjager zijn been uitstak en Peter, onder het vallen het vreselijke zag: Zijn bijbel, zijn rijkdom vloog in het vuur.

De wanhoop gaf hem reuzenkrachten. Den pelsjager, die hem tegen wilde houden, smeed hij over de tafel. Twee, drie andere mannen drong hij opzij. Dwars over een paar omgevallen stoelen en een bank, sprong hij naar het vuur, greep naar zijn brandende schat en zó groot was zijn opwinding, dat hij de pijn bijna niet voelde, toen hij het vuur doofde met zijn handen.

Die avond zat Peter lang op. Moedertje had zuchtend en klagend zelf op zijn brandwonden gedaan. Peter had alleen maar zorg over zijn bijbeltje. Het was uiterlijk geheel bedorven, en de bladen waren geschroeid, maar het vuur had de letters nergens geraakt.

En nu pas, terwijl Peter zijn boekje zorgvuldig bekeek, viel het hem op, dat aan de binnenzijde van de omslag letters geschreven waren. Meer dan een uur had hij werk, om het te ontcijferen, want er waren enkele letters in, die hij nog niet geleerd had. Maar eindelijk wist hij het toch. Er stond: „Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens”.

Peter begreep dadelijk, dat het een woord van den Heiland moest zijn. En het gaf hem zoveel troost en zoveel wonderlijke geloofskracht, dat hij zijn verbonden handen kon vouwen en bidden voor den pelsjager en voor zijn helpers.

Maar er stond nog meer op dat blad. En het was al heel laat, toen Peter ook dat ontcijferd had. Het was het adres van den zendeling:

J. P. Müller, Poolse straat 264, Breslau. En toen Peter in bed lag, nam hij zich voor, om, zodra hij al de letters goed kende, een brief te schrijven naar den zendeling.

Hij legde zich nu met nóg meer volharding op het lezen toe. Hij kreeg er ook meer tijd voor, nu het koren gezaaid was en de hooioogst nog niet begonnen. Zelfs naar het werk nam hij zijn bijbeltje mee, om in het rustuur nog een paar woorden te spellen. Het ging nu hoe langer hoe beter. En in de zomer, toen het hooi voor Santi in de schelf stond en het koren nog enkele dagen moest rijpen, voelde hij zich sterk genoeg, om aan de brief te beginnen.

Hij zat in zijn hemd te schrijven, zó heet was het nu. Hij had een stompje potlood van den molenaar gekregen en hij tekende, heel zorgvuldig, met zijn stijf-gewerkte vingers in grote drukletters de woorden. Mooi schrijfpapier had hij niet. Hij gebruikte de rand van een oude krant, een stuk van een grauwe papieren zak en zelfs het laatste blanco velletje uit zijn bijbel, een blaadje met bruin-geschroeiende randen, dat hij heel voorzichtig uitknipte.

Twee dagen was hij bezig. Toen was de brief klaar. Hij had het zwaarder gehad, dan toen hij te grasmaaien stond. Maar nu had hij ook in korte woorden alles verteld, wat hem sinds zijn vertrek uit het kamp overkomen was. Niets had hij verzwegen. Hij had ook geschreven: „Och, of ik u toch nog eens spreken kon. Dat zou voor mij het heerlijkste zijn, wat op aarde mogelijk is!” . . .

Peter legde al zijn papiertjes in volgorde en pakte ze in een doosje. Dan tekende hij, zo mooi hij kon, het adres op het deksel, bond er een touwtje om, leende een halve roebel van den molenaar en ging op reis naar het naaste grote dorp, om zijn brief te posten. Want in het gehucht waar hij woonde, wist men van geen post.

Het was een reis van drie dagen, maar hij kon gerust moeder alleen laten, want de molenaar had beloofd, dat hij voor haar zorgen zou en de pelsjager was uit de streek vertrokken. Kort na de winter was hij weggegaan met een groot pak huiden, niemand wist waarheen.

Op deze reis bleef Peter weer een nacht over in de zodenhut, waar hij geschild had tijdens de sneeuwstorm. Maar nu trilde de lucht aan de horizon van de hitte, een patrijs had haar nest gemaakt tegen de verzakte wand, waar toen de sneeuw een meter dik lag en rondom, zover men kijken kon, stonden bloemen te bloeien tussen wuivende grashalmen.

Peter dacht weer aan die verschrikkelijke nacht en het leek hem nu een wonder, dat hij nog behouden thuis gekomen was.

Toen hij bij moeder Alwine terugkwam, was de koren-oogst al begonnen en hij maakte nog diezelfde avond zijn zeis scherp. De volgende dag stond hij zingend op het tarweveld en zwaaide zijn blinkende zeis. Het was beter koren dan van de meeste dorpelingen. Hij had niet voor

niets het hardst van allen gewerkt. En de mensen prezen hem om zijn mooie oogst. Hij mocht dan wezen, zoals hij wilde, maar één ding stond vast: hij was een goede boer! Dat moesten allen erkennen.

En ze kwamen weer water halen uit de put van Alwine, wanneer ze daar in de buurt hun werk hadden. En soms kwam er 's avonds één aanwandelen, om een praatje te maken. Het wantrouwen begon langzaam te verdwijnen. Peter praatte niet meer over zijn bijbeltje, maar hij studeerde er veel in. Toen de herfst kwam met de lange avonden, las hij reeds veel beter dan de molenaar.

In deze tijd van het jaar begonnen de dorpingen bij elkaar op visite te gaan. Dan zaten ze een hele avond bij elkaar, aten en dronken en praatten over de oogst. Maar als het laat werd, gingen ze vertellen, meestal spookgeschiedenissen, die ze al dikwijls gehoord hadden, maar waar ze altijd weer van griezelden.

Ze waren verzot op verhalen, deze eenvoudige mensen. Dat kwam misschien wel, doordat ze bijna nooit wat nieuws hoorden in hun stille dorp.

Maar Peter wist wèl wat nieuws. Toen de burens ook bij Alwine kwamen, vertelde hij verhalen, die ze nog nooit gehoord hadden. Het waren mooie, eenvoudige vertellingen, waar ze ademloos naar zaten te luisteren. Maar ze wisten niet, dat hij die in zijn bijbeltje gelezen had.

Toen ze weggingen, vochten ze er bijna om, bij wie Peter het eerst op bezoek zou komen. Peter stond er lachend bij en hij kon haast niet geloven, dat dat dezelfde mensen waren, die hem een jaar geleden aan de deur lieten staan. Hij was nu bijna iedere avond uit en hij vertelde maar. Het verhaal van den barmhartigen Samaritaan, van den verloren zoon, van den Goeden Herder . . . En een andere maal van het Kindeke in de kribbe, van de Wijzen uit het Oosten en den bozen koning Herodes . . .

„Waar haal je die verhalen toch allemaal vandaan?” vroeg de molenaar eens.

En aan hem durfde Peter het nu wel zeggen.

De molenaar was een poosje sprakeloos van verwondering.

„En toen *ik* er uit voorlas, die avond, was het helemaal niet mooi!” riep hij.



„Je hebt niet ver genoeg gelezen,” zei Peter vrolijk.
„Tjonge-jonge, ik wou dat ik ook zo'n boekje had!”
zuchtte de dikkert.

Hij zat nu nog vaker bij Peter. Ze werden nog betere vrienden. En ook in het hart van den molenaar begon het heerlijk geheim te groeien van het geloof in den Heiland. Eens zaten ze samen te lezen in de hut van Alwine. Toen kwam er gestamp van veel laarzen bij de deur en een troep jonge kerels schoof aarzelend naar binnen.

„Wij verveelden ons erg,” zei één van hen. „Nu komen wij maar bij jou, Peter. Wij bedachten ineens, dat jij ons zeker nog wel wat te vertellen wist”....

„Dáár heb je goed aan gedaan!” riep Peter. „Wel jongens, daar ben ik blij om!.... Schik bij het vuur. En schenk eens in, moeder!”....

En zijn hart bonsde van vreugde, omdat het oude wantrouwen nu wel geheel verdwenen scheen.

Die avond waagde hij het. Hij verraadde zijn geheim. Hij vertelde van de kruisiging van den Heere Jezus en toen hij iets niet goed meer wist, haalde hij zijn geschroeide bijbeltje er bij. Hij las de geschiedenis verder voor.

En toen het uit was, vroeg hij: „Zie je nu wel, dat dat boekje niet zo gevaarlijk is, als jullie dachten?”....

Toen lachten die jongens om hun dwaze angst van het vorig jaar.

En één zei hetzelfde als de molenaar: „Ik wou dat ik ook zo'n boekje had!”....

„En dat je zo knap was als onze Peter, mannetjel” plaagde een ander. „Dat je óók lezen kon!”....

„Onze Peter,” had hij gezegd.

Onze Peter!....

Peter zei niets. Maar hij had dien jongen man wel heel hartelijk de hand willen schudden.

..
Nog geen week later gebeurde het ongeluk. Het was op de dag, toen de eerste sneeuwvlokken vielen.

Peter was in het bos aan het houthakken geweest. Hij had in het schaftuur, terwijl hij zijn boterham at, een hoofdstuk gelezen en het bijbeltje op zijn jas gelegd.

En toen hij naar huis wou gaan, was het spoorloos verdwenen....

6. EEN BIJBEL VOOR EEN KOE

De winter ging droevig in.

Al het zoeken en speuren was vruchteloos geweest. De molenaar en enkele andere mannen hadden Peter geholpen om de sneeuw om te krabben op de plaats, waar het bijbeltje was zoek geraakt en in een wijde kring

daaromheen. Maar alle moeite was vergeefs. Er werd veel over gepraat in het dorp. En het oude wantrouwen kwam nu tòch weer te voorschijn. Het moest toch wel een wonderlijk boekje zijn, dat zo-maar, op een plaats waar geen mens kwam, verdwijnen kon! . . . Zou het misschien tòch niet iets met de zwarte kunst te maken hebben gehad? . . .

De molenaar was bijna even verdrietig als Peter. Soms, als hij er over sprak, rolden hem dikke tranen over de bolle wangen. En er waren meer mensen, die het heel jammer vonden, dat het boekje, waar zoveel mooie verhalen in stonden, verloren was geraakt.

Alleen de herbergier was er blij om. Want er kwamen nu 's avonds weer meer mannen in zijn herberg. En toen ook de pelsjager weer opdook, nog geen week na Peters ongeluk, de pelsjager, die door zijn voorbeeld de boeren zo goed aan het drinken kon brengen, toen ging het weer bijna even goed met zijn zaak als de vorige winter.

Alleen de molenaar verscheen maar zelden meer. . . .

Peter ging niet meer uit in deze dagen. Hij had er geen zin meer in. Hij zat bij het vuur en staarde somber in de vlammen en het leek hem, of het leven alle glans verloren had, nu hij zijn bijbel was kwijtgeraakt. Moeder Alwine probeerde hem te troosten, maar ze kon het niet. Ze lag er 's nachts zelfs over te piekeren, hoe ze hem weer blij kon maken. En op een morgen, toen ze samen zaten te eten en Peter weer niet opkeek van zijn boterham, vroeg ze ineens: „Peter, jongen, wat stond er ook weer vóór in je bijbeltje? . . . Je weet wel, wat de zending er in geschreven had. . . . Hoe was het ook weer? . . . Wees getrouw tot de dood” . . .

„Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens,” zei Peter.

Hij keek op. Hij zag tranen in de oude lieve ogen van zijn moeder. En plotseling begreep hij, dat ze dit met opzet gevraagd had. Hij sprong op en sloeg zijn arm om haar heen.

„Moedertje, moedertje, wat ben ik dom geweest!” zei hij.

„U hebt meer geloof dan ik! . . . Onze bijbel is weg, maar ons geluk hebben we toch nog, hè moeder? . . . Weet u,

wat ook in de bijbel stond, moeder? Jezus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid.... Ja, zó stond het er, moeder: in der eeuwigheid!.... Hèm hebben we nog, moeder!.... En Hèm kunnen wij nooit meer verliezen!"....

En van die dag af was hij weer de oude Peter. Zijn geloof kon ook zonder het bijbeltje leven. Die schat in zijn hart, die bleef!....

Maar tòch.... hij moest er wel iedere dag om bidden, of hij zijn bijbel nog terug mocht krijgen. En soms ging hij tòch nog weer naar het bos, om te zoeken, te zoeken....

Maar 't was altijd tevergeefs....

Op een dag, toen hij terugging naar huis, zag hij, dicht bij de bosrand, waar de sneeuw tot een hoge wal was opgewaaid, een donkere vlek op de witte vlakte. Hij liep er heen en vond den pelsjager, die daar stom-dronken te snurken lag. Hij was zeker gestruikeld in de sneeuwhoop en toen maar blijven liggen, om zijn roes uit te slapen.

Peter probeerde hem wakker te maken, want het was erg koud. De man zou zeker doodvriezen, als hij de hele nacht hier liggen bleef. Maar het gelukte hem niet. De jager steunde en kreunde wat, hij vloekte zelfs een keer in zijn dronkemansslaap, maar op zijn benen staan kon hij niet. Toen sjarde Peter het zware lichaam maar op zijn jonge, sterke rug en droeg den jager diep het bos in naar zijn hut. En hij deed het graag, want hij dacht er aan, dat de man, meer dan een jaar geleden, hèm dezelfde dienst be-
wezen had.

In een hoek van de hut, dicht bij de haard, lag een hoop huiden. Dat was het bed van den pelsjager. Peter legde hem daarop neer, dekte hem zo goed mogelijk toe en legde het vuur aan. Toen bleef hij wachten, tot het goed doorgebrand was en stapelde er zoveel hout op, dat het de hele nacht door kon branden.

Maar door de warmte was de pelsjager ontwaakt uit zijn roes. Hij lag Peter een poosje met troebele ogen aan te kijken en stotterde: „Zó, ben jij het.... Peter.... Malle Peter.... Ja, nou ben jij je bijbel tòch kwijt, hè?.... Nou ben je hem kwijt.... Jij hebt geen bijbel meer.... Maar *ik* heb.... ik heb er wel één.... En die krijg jij niet.... die krijg.... jij.... niet"....

Een vloek was het laatste. Toen sliep hij al weer. En hoe Peter ook zijn best deed, om meer uit hem te krijgen, het gelukte hem niet.

Hij ging heen in de stille avond. Maar de verwarde woorden van den dronkaard lieten hem niet met rust.

„Het is onmogelijk,” dacht hij eerst. „De kerel heeft nog gedroomd, toen hij het zei”

Maar het verlangen in zijn hart, om weer te kunnen lezen over den Heiland, was plotseling weer heel groot geworden. Hij wilde zo graag geloven, dat het tóch mogelijk was. . . .

„Het kàn toch ook best!” dacht hij toen. „Die geheimzinnige man heeft de halve wereld rondgezworven, zegt men. Hij kan toch heel goed, lang geleden misschien, ergens een bijbel hebben opgedaan!”

Moeder Alwine dacht er ook zo over. En daarom klopte Peter de volgende morgen al vroeg weer aan de deur van den pelsjager.

Hij zat bij het vuur en knoopte een vogelnet. Hij antwoordde niet op Peters groet. Hij gromde alleen: „Wat moet jij hier in mijn huis?”

„Nou jager,” antwoordde Peter, „jij bent ook niet erg vriendelijk. Gisteravond vroeg je mij dat niet!”

Maar de pelsjager scheen er niets meer van te weten, wat er de vorige avond gebeurd was. En toen Peter het hem vertelde, geloofde hij het niet. Of hield hij zich maar zo?

Peter zei: „Luister dan eens, pelsjager, je hebt me nog wat verteld ook. Je hebt gezegd, dat je een bijbel hebt!”

Het scheen, alsof de man schrok. Zijn werk viel uit zijn handen. En in de ogen, waarmee hij Peter aankeek, lag angst.

Maar hij herstelde zich. Hij raapte zijn net op en knoopte rustig verder. Toen vroeg hij: „Heb ik dat gezegd?”

„Ja,” zei Peter.

„En wat gaat jou dat aan? Of denk je soms, dat ik jouw bijbel gestolen heb? Hè?”

„Maar pelsjager, dat zeg ik toch niet!” zei Peter rustig.

„Dat is je geraden ook, om dat niet te zeggen, vriend!” zei de pelsjager met een vloek. „Trouwens, dat zou moei-

lijk kunnen, hè?... Toen ik hier terugkwam, was jij jouw bijbel al kwijt!"....

Peter knikte.

„Man, doe niet zoveel moeite!” zei hij. „Ik geloof wel, dat je geen dief bent!... Luister, wat moet ik je geven voor jouw bijbel?”....

De pelsjager dacht lang na. Zijn gezicht klaarde op. Plotse-ling lachte hij hard.

„Waar lach je om?” vroeg Peter.

Maar de man gaf geen antwoord op die vraag.

„Heb je geld?” vroeg hij.

„Nee,” zei Peter.

„Dan kun je mijn bijbel ook niet kopen!”

Peter stond op. Hij beefde een beetje. De pelsjager had een bijbel, dat stond nu wel vast. En zou die hem toch nog ontgaan?....

„Pelsjager,” zei hij, „je weet, wat een bijbel voor mij is. Ik heb er alles voor over. Ik wil er mijn ploeg voor geven.”

„Dat is niet *alles*,” gromde de jager.

„Ik geef er vijf mud tarwe voor. Beste, zware tarwe”....

„Dat is nog niet *alles*!”

„De ploeg *en* vijf mud koren?”....

De pelsjager schudde grijnzend het hoofd.

„Maar man,” riep Peter, „wat vraag je dan voor die bijbel?”....

„Je koe,” zei de jager kalm. „Een bijbel voor je koe.”

Toen ging Peter zwijgend heen en kwam bedroefd thuis. Santi verkopen?.... Zij was melkdier en trekbeest te- gelijk en een oude, lieve huisgenoot. Welke Russische boer kon leven zonder een koe?....

Maar moeder Alwine zag hem zitten bij het vuur, het hoofd in de handen, even somber weer als voor enkele weken. En 's avonds verraste ze hem met haar eerste geloofsdaad.

„Peter,” zei ze, „mijn jongen, breng de koe, haal de bijbel! Zal God niet voor ons zorgen?”....

En toen hij er nog niet van horen wilde, haalde ze zelf Santi uit de stal en gaf haar zoon het touw in handen.

„God zal voor ons zorgen, mijn jongen,” zei ze nog eens. Toen ging Peter met de oude koe, die telkens achterom

keek naar de hut en rukte om los te komen, op weg en zijn hart vloeide over van liefde voor zijn goede, trouwe moeder.

De pelsjager was thuis en — wonder boven wonder — hij was *niet* dronken! Hij zette de koe in zijn schuur, nam uit een kist een pakje in een stuk dierenhuid, met een dik smerig touw omwonden en grauwe, alsof de verkoop hem tòch nog aan zijn hart ging: „Hier is de bijbel!... En als je nu nòg eens in de buurt van mijn hut komt, jaag ik je een kogel door je lijf!”....

„Wat doet hij wild en onrustig,” dacht Peter. „En wat heeft hij de bijbel goed ingepakt!... Zou hij mij misschien tòch een poets willen bakken?”....

Hij vertrouwde de zaak niet meer. En daarom begon hij kalm het touw los te knopen.

De pelsjager werd bleek. Van woede?... Of van angst?....

„Denk je, dat ik een bedrieger ben?” schreeuwde hij. „Kijk het thuis maar na!... Het is een bijbel, al ziet hij er niet mooi meer uit!”....

Maar Peter liet zich niet overbluffen en maakte het pak open. Toen zag hij een stapeltje losse blaadjes. Honderden losse blaadjes.

Maar toen hij er mee naar het raam liep en bij het zwakke licht, dat door de groezelige ruitjes viel, enkele zinnen las, merkte hij, dat de jager hem toch niet bedrogen had.



Het waren *bijbel*blaadjes, die hij in handen hield.

„Ze zijn er nog allemaal,” zei de jager. „Ik mag opgehangen worden, als 't niet waar is!” . . .

Zijn ogen flikkerden zo vreemd onder zijn ruige wenkbrauwen. Peter voelde zich nog niet rustig. Maar zijn vreugde, omdat hij nu toch weer een bijbel had, verdreef alle wantrouwen. Hij pakte de blaadjes weer in en ging naar de deur.

„Zul je goed voor de koe zorgen?” vroeg hij nog.

„Dat is nu *mijn* zaak,” zei de man. „Lees jij maar en drink maar water, *ik* zal wel melk drinken!”

„Daar zul je gezonder bij blijven dan bij wodka,” antwoordde Peter vriendelijk.

Toen ging hij heen. In de schuur loeide Santi en het sneed hem door het hart. Onderweg bad hij voor de oude koe, of ze voor mishandeling bewaard mocht blijven. En hij nam zich voor, morgen reeds een paar sleevrachten hooi naar de hut van den pelsjager te brengen.

Moeder Alwine stond al op de uitkijk. Ze was heel verontwaardigd, toen ze al die losse blaadjes zag.

„Dat is toch geen bijbel!” riep ze. „Ons eigen verbrande boekje was nog mooier!” . . .

Maar Peter zei: „Wat komt het er op aan, moeder, of een bijbel mooi of lelijk is? . . . Als de woorden van God er maar in staan.”

Hij ordende de blaadjes bij het licht van de lamp. Ze waren er allemaal. . . . Maar opeens nam hij een blaadje en hield het dichtbij de lamp. Zijn ogen werden groot van verbazing. Hij nam andere blaadjes en bekeek die ook. Hij streek met zijn vinger langs de randen. . . . Hij rook er aan. . . .

Kijk, dat ene blaadje had een geel verschroeide hoek. . . .

Op een ander was een bloedvlekje, dat hij kende. . . .

Zo'n vlekje had hij ook in zijn eigen bijbel gemaakt, per ongeluk natuurlijk, toen hij zich eens in zijn duim had gesneden. . . . Dat was bij het verhaal van den verloren zoon. . . . Dit vlekje óók! Hij herkende nu zelfs de kreukels in sommige blaadjes en de afdrukken van zijn vingers, die hij gemaakt had, toen hij in het voorjaar zijn eerste moeizame leesoefeningen hield.

Moeder Alwine kwam bij hem staan.

„Wat heb je toch?” vroeg ze ongerust. „Is hij tòch niet goed?”....

En nu barstte Peter los: „Die schurk!... Die heeft mij mijn eigen bijbel verkocht!... Hij heeft het bandje en de geschroeiende randen er afgesneden. Hij heeft het boek gevuld als een konijn, om het onherkenbaar te maken!”... „Zou hij jouw bijbel dan tòch gestolen hebben?” vroeg zij. „Natuurlijk!” schreeuwde Peter. „En toen heeft hij zich nog een paar dagen schuil gehouden, opdat niemand hem verdenken zou!... O, nu begrijp ik ook, waarom hij zo dreigde!... Hij zou op mij schieten, als ik weer in de buurt van zijn hut kwam, zei hij. Maar daar stoor ik mij niet aan!... Ik ga er tòch naar toe!... Ik moet onze lieve oude Santi terughebben!... Ik”....

Opeens zweeg hij, want moeder Alwine keek hem zo verschrikt aan.

„Moeder, wat is er?” vroeg hij.

„Och jongen,” zei ze, „zó woest heb ik je nog niet gezien!... Nu lijkt je zelf wel op den pelsjager”....

Toen schaamde Peter zich.

„Ja, maar... wat... wat moeten wij dan?” stotterde hij.

„Wij moeten medelijden met hem hebben,” zei het vrouwtje. „Wij moeten... ja, wij moeten voor hem bidden, mijn jongen!”....

En wéér had Peter bewondering voor het grote geloof van zijn moeder.

„Lees nu eerst eens wat uit de bijbel voor,” vroeg Alwine. Dat deed Peter. En toen vergaten ze Santi en den pelsjager. Hun vreugde won het. Ze hadden hun bijbel zolang gemist.

De molenaar kwam even aanlopen, om een praatje te maken. Hij riep al bij de deur: „Wat hóór ik daar?.... Wat hóór ik daar?.... Wat lees je daar, Peter?”....

En hij was stom-verbaasd toen hij hoorde, wat er gebeurd was.

„Die koe krijgen we wel terug!” zei hij beslist. „Wacht maar!... Hij moet niet denken, dat hij doen kan wat hij will”....

En toen bleef hij niet lang meer. Hij had nog heel wat te doen die avond, zei hij. Maar wát hij nog allemaal doen wilde, vertelde hij niet.

Toen moeder Alwine was gaan slapen, bleef Peter nog lezen. En het was al erg laat, toen hij eindelijk de lamp uitblies en tastend zijn bed zocht.

De volgende morgen, toen de zon al door de kleine ruitjes scheen, maakte moeder Alwine hem wakker.

„Peter!” riep ze, „kom er gauw uit, jongen!... Wat er in het bos te doen is, weet ik niet!... Ik heb er horen schreeuwen en schieten. En een grote troep mannen uit het dorp is in die richting gegaan!”... .

Toen vermoedde Peter al iets. Hij kleedde zich haastig aan en rende de deur uit.

In het bos kwam de molenaar hem tegemoet, met Santi aan een touw. Het dier loeide blij, toen het Peter zag.

„Ik heb haar al, Peter!” riep de molenaar en zijn ogen schitterden van plezier. „Ik heb gisteravond nog het hele dorp bij elkaar getrommeld. Toen de zon opkwam, waren wij al bij de hut van den jager... Hij moet niet denken, dat hij doen kan, wat hij wil”... .

„En wat doen de anderen?” vroeg Peter.

„Dat weet ik niet!” zei de dikkert. „Toen ik wegging, belegerden zij de hut. Het leek wel een complete oorlog, jongen!... De jager schoot door het raam, maar hij heeft niemand geraakt. Ik heb de schuur aan de achterkant opengebroken en Santi er uitgehaald”... .

Peter rende verder. Een verward rumoer van stemmen klonk door het bos en werd steeds luider. Toen hij dichtbij kwam, hoorde hij lachen en vloeken en een getier, alsof er iemand vermoord werd.

Hijgend kwam hij bij de hut. En toen zag hij het. De pelsjager stond vastgebonden aan een boom en brulde als een dier. De kleren waren hem van het lijf gescheurd. Zijn rug vertoonde rode striemen. Een man stond bij hem en sloeg er op los met een twijg, alsof hij koren dorste. Het geweer van den pelsjager lag in de sneeuw. En een paar mannen stapelden stro tegen de wand van de hut. Het was heel duidelijk, wat ze wilden. Ze zouden de hut afbranden voor de ogen van den jager.

Peter sprong buiten adem tussen de schreeuwende dorpelingen. Hij greep de twijg, waarmee de pelsjager geslagen werd en wierp die weg.

„Mannen, hou op!” riep hij. „Doe den jager geen kwaad! Dat mag toch niet!”....

„Mag niet?” riepen een paar. „Wie zal het ons belletten?”....

„Mag niet?” schreeuwden anderen. „En wat heeft hij *jou* gedaan, die rover, die dief?”....

„Doodslaan moeten we hem!” riep er één.

„Gekruisigd moet hij worden!” schreeuwde een ander. Dat was de jonge man, die „*onze Peter*” had gezegd. Die had toen het verhaal van de kruisiging gehoord.

Peter werd bedroefd, omdat ze zó weinig begrepen hadden van zijn vertellingen uit de bijbel. Hij moest lang praten, vóór ze naar hem luisteren wilden. Maar eindelijk gaven ze tóch toe.

Peter sneed zelf den pelsjager los.

„Ik wist er niets van, dat dit gebeuren zou,” zei hij. „Als ik het geweten had, wàs het niet gebeurd. Pelsjager, vergeef het ons!”....

Maar de man antwoordde met een knetterende vloek. Hij verdween in zijn hut als een geslagen hond.

De anderen gingen allen met Peter terug. Bij Alwine dronken ze koffie. De hut was te klein. De schuur zat vol met mannen.

Toen ging Peter in de deuropening staan, tussen schuur en kamer, zodat ze hem allemaal horen konden en vertelde uit zijn bijbel. Hij vertelde van Jezus, die nog bad voor zijn vijanden, nadat ze Hem aan het kruis genageld hadden.

„Zouden ze er nu iets meer van begrijpen?” vroeg hij aan den molenaar, toen de anderen naar huis waren gegaan.

„Ik weet het niet,” zei die. „Ik begrijp het zelf nog niet goed, hoe Jezus dat kon. Wat heeft Hij de mensen lief gehad, Peter!”....

7. ER KOMT BEZOEK

De pelsjager trok niet weg uit de streek, zoals ieder verwacht had. Maar hij kwam niet meer overdag in het dorp. Soms sloop hij laat in de avond naar de herberg, liet zich bij de achterdeur een paar flessen wodka geven en ging

daarmee terug naar zijn hut. En eens had Peter hem op de bosrand zien staan. Toen hij Peter in het oog kreeg, schudde hij de vuist tegen hem.

Peter had er verdriet van, dat de man hem zó haatte. Hij praatte er met moeder Alwine over en diezelfde dag nog ging hij op stap naar de hut van den jager, met in een mand een paar verse broden, een worst en een kluit boter. Hij wilde den man tonen, dat ze goed voor hem wilden zijn. Hij wilde zijn haat overwinnen door liefde. Hij vond niemand in de hut en zette de mand toen maar op de tafel. Maar die avond, toen de molenaar en Peter en nog enkele mannen uit het dorp rustig in Alwine's hut om het vuur zaten, werd de deur met een smak opengeworpen en de mand vloog de kamer in, de broden telden over de lemen vloer, de worst sloeg met een bons tegen de houten wand.

Buiten schreeuwde de schorre stem van den jager: „Hou je rommel voor je zelf, gekke Peter! . . . Ik heb niets van jou nodig! . . . En de duivel zal je halen, als je weer in mijn hut komt!” . . .

Wat kon Peter toen nog voor hem doen? . . .

Eén ding slechts.

Bidden, of God zijn harde hart veranderen wou.

Het leven ging weer zijn oude gang in het dorp. Bijna iedere avond was Peter uit of zaten er mannen om Alwine's vuur te luisteren naar wat hij voorlas uit zijn bijbel. Ze begrepen niet alles. Maar ze gingen toch hoe langer hoe meer van die bijbel houden en de oude verhalen werden steeds mooier, hoe vaker zij ze hoorden.

Op een avond, toen Peter alleen zat met moeder Alwine, waren buiten plotseling vreemde geluiden. Hij liep de deur uit en wreef in zijn ogen, toen hij een slee zag staan met een paard er voor. Een man in een dikke pelsjas sprong er uit.

„Peter!” riep hij.

Maar Peter herkende hem niet. Pas, toen de man zijn hand naar hem uitstak, zag hij wie het was.

„Pastor Müller?” stamelde hij. „Hoe is het mogelijk! . . . En dat in de winter!” . . .



„De winter is haast voorbij,” lachte de zending. „Ik heb een prachtige reis gehad, Peter!... En nu blijf ik een hele poos bij jou, als het mag.”
Peter trok hem aan zijn hand mee naar binnen.

„Moeder, moeder!“.... juichte hij opgewonden. „Kom eens gauw!... Dit is nu de zendeling, van wien ik je zoveel heb verteld! Dit is pastor Müller, die mij de bijbel heeft gegeven!... En hij blijft heel lang bij ons, moeder!“....

Toen nam het vrouwtje met haar oude, gerimpelde handen de hand van den zendeling en zij kustte die hand.

„Ik zal voor u zorgen als voor een zoon,” zei ze. „U hebt ons zo gelukkig gemaakt!“....

„Niet ik, maar God,” zei pastor Müller.

Peter stond om hem heen te springen als een kleine jongen.

„Uw jas uit!” riep hij. „Uw muts af.... En gauw bij het vuur!... Moeder, maak vlug eten klaar!“....

„Ik moet eerst mijn paard verzorgen,” sribbelde de zendeling tegen.

Maar Peter drukte hem in een stoel en rende al naar buiten. Hij zette de slee in de schuur. Het paard kwam bij Santi in de stal en kreeg een bak vol haver, waar wel drie paarden genoeg aan hadden.

Het werd erg laat, die avond, voor ze slapen gingen, want de zendeling had veel te vertellen. Hij reisde al meer dan een jaar in Rusland, om er de blijde boodschap te brengen van Gods liefde. Het was hem verboden door de regering. De bolsjewisten braken de kerken af of maakten er garages en bioscopen van. Niemand mocht meer over God spreken in het land.

Maar de zendeling ging er tóch mee door. Hij gehoorzaamde God liever dan de mensen. En als hij vervolgd werd, vluchtte hij naar een andere plaats en begon daar opnieuw.

Maar nu werd hij gezocht door het hele land en de grenzen werden bewaakt, opdat hij maar niet ontsnappen zou. „En toen dacht ik aan jou, Peter,” zei hij. „Wat ligt je dorp heerlijk verscholen. Zelfs in de naaste stad wisten de meeste mensen niet, dat het bestond!... Als je mij niet zo duidelijk beschreven had, hoe jij zelf hier naar toe bent gereisd, zou ik het niet gevonden hebben. Hier ben ik veilig voor een tijd“....

„U blijft maar zo lang als u wilt,” zei Peter.

„Al was het uw hele leven,” zei moeder Alwine.

De zendeling lachte.

„Nee,” zei hij. „Ik blijf slechts zó-lang, tot mijn achtervolgers het zoeken opgegeven hebben. Als ze mij vergeten hebben, dan ben ik er weer, om mijn werk te doen. Een paar maanden is genoeg.”

Peter vertelde ook. Toen hij uitgesproken was, zei de zendeling: „Peter, jongen, je hebt net zo hard gewerkt voor het koninkrijk van God als ik. En dien pelsjager, dien armen eenzamen man, dien zoek ik morgen dadelijk op. Want hij heeft de blijde boodschap van God wel het meest nodig!” . . .

Toen gingen ze slapen. De zendeling in Peters bed en Peter in de stal op een bed van stro, waar het paard stond te stampen en waar Santi snuffelde aan zijn benen.

De volgende morgen gingen Peter en pastor Müller samen op weg naar den pelsjager.

De deur was van binnen gesloten. Hij moest dus thuis zijn. Maar hij kwam niet open doen, hoe ze ook klopten. Peter keek door de kleine groezelige ruitjes naar binnen. „Hij ligt op de vloer!” riep hij verschrikt. „Het lijkt er op, alsof hij dood is!” . . .

Toen braken ze het zwakke deurtje open en gingen binnen.

De pelsjager lag bij het uitgedoofde vuur met zijn hoofd in de as. Het scheen, alsof hij bezig was geweest, om het vuur op te rakelen, toen hij bewusteloos raakte. Een paar lege wodkafllessen stonden op de tafel, een halfgevulde stond nog naast het stroleger.

De zendeling onderzocht den man.

„Dood is hij niet,” zei hij. „Maar hij zal wel niet lang meer leven. Wij moeten hem meenemen, Peter.”

Ze laadden het zware lichaam op een laddertje, dat ze vonden in de hut en dekten het met huiden toe. De jager kreunde even, maar ontwaakte niet. Ze droegen hem door het stille bos naar de hut van Alwine en legden hem in Peters bed, waar de zendeling die nacht geslapen had. Een geur van wodka vervulde de kleine kamer.

Moeder Alwine maakte warme kruiken en hilde.

„De arme man!” zei ze. „Wie weet, hoe lang hij daar ziek

gelegen heeft, terwijl er niemand was, om hem te verzorgen!"....

Pastor Müller onderzocht het verkleumde lichaam.

„Hij is stervende,” zei hij ernstig. „Het is best mogelijk, dat hij heengaat zonder nog bij bewustzijn te komen.”

Maar dat gebeurde niet. Tegen de avond opende de pelsjager zijn ogen en keek verwonderd rond. Zijn lippen bewogen, maar de woorden waren niet te verstaan.

Peter boog zich over het bed.

„Stil maar,” zei hij. „Je bent bij moeder Alwine, pelsjager en wij zullen goed voor je zorgen”....

Toen gebeurde iets wonderlijks. De pelsjager hilde. Hij snikte als een kind.

„Gooi.... mij.... maar in de sneeuw!”.... bracht hij uit. En telkens weer riep hij dat, steeds luider.

„Gooi mij.... maar buiten!.... Gooi mij.... maar in de sneeuw!”....

Maar Peter nam zijn hand en streefde die.

„Wij vergeven je alles, ouwe jongen,” zei hij. „Zullen we samen bidden?”....

En zie, de pelsjager knikte. Toen bad Peter, met zijn handen om die van den jager gevouwen. Toen bracht hij in zijn gebed dien ouden vuilen zondaar, dien dronkaard voor de troon van God en smeekte den Heiland, om ook hem nog genadig te zijn.

Toen hij opkeek, waren de ogen van den pelsjager weer dichtgevallen, maar in zijn rood, opgezet gezicht was een rust, die Peter daar nog niet had gezien.

Nog diezelfde nacht stierf hij.

En enkele dagen later werd hij door Peter, pastor Müller en den molenaar begraven achter zijn hut in het bos. Ze moesten de hardgevroren grond met houwelen openhakken.

Op de plaats, waar de pelsjager enkele jaren lang zijn eenzaam en zondig leven had geleid, daar dichtbij lag nu zijn lichaam, dat hij door de drank had verwoest, in de koude, donkere aarde.

Waar was zijn ziel?....

8. GETROUW TOT DE DOOD

Het duurde een poosje, vóór de mensen in het dorp den zendeling vertrouwden. Hij was immers een vreemde! En voor vreemden waren ze eigenlijk een beetje bang.

Maar hij had een paard en dat moesten ze toch komen bewonderen, want er waren alleen maar ossen en koeien in het dorp. De meeste mensen hadden nog nooit een paard gezien. En hij was een vriend van Peter, dat hielp ook veel. En bovendien was hij vriendelijk en goed en kon meepraten over het boerenleven, want zijn vader was ook een boer geweest, ergens in het oosten van Duitsland.

Nee, hij was toch geen kwaje kerel! . . . Ze begonnen hem tóch te vertrouwen. En toen ze hem hoorden vertellen, hielden ze dadelijk van hem. Want vertellen, dat kon hij nog beter dan Peter. En die was toch voor de komst van den zendeling het wonder van het dorp.

Het werd een goed jaar voor heel veel dorpingen. Overdag werkte pastor Müller met Peter op het land. Of hij ploegde met zijn paard op het veld van andere dorpingen. Maar 's avonds ging hij op bezoek bij de mensen. En 's Zondags riep hij ze allen bij elkaar, ergens in een bloeiende boomgaard, of op een wei, òf, als het regende, in de grote schuur van den molenaar, om hun van Jezus, den Zaligmaker, te vertellen.

En toen de zomer voorbij was gegaan, waren er veel mensen in het dorp, die even gelukkig waren geworden als Peter en Alwine. Die allen wisten, dat ze een Vriend in de hemel hadden, die voor hun zonden de straf had gedragen en die hen eens in de hemel zou brengen. Zij werden allen door den zendeling gedoopt.

Hij reisde weer heen in het begin van de winter. Er waren nog zoveel andere mensen in het grote rijk, die wachtten op de blijde boodschap van Gods ontferming.

Een gelukkig dorp bleef achter.

Een kleine gemeente van Jezus Christus woonde daar.

En Peters oude gescheurde bijbeltje deed er nog jaren lang dienst.

Dit alles is gebeurd in een klein Russisch dorp, enkele jaren na de grote wereldoorlog en de revolutie.

Moeder Alwine leeft niet meer. Zij is in blijdschap heengegaan naar de hemel. Een gelukkige oude dag had zij gehad met haar zoon. Een eeuwigheid met Jezus, nog veel gelukkiger, wachtte haar.

Kort daarna kwam pastor Müller nog eens terug in het dorp en bleef weer enkele maanden. Hij bracht bijbels mee. De molenaar kreeg er ook een.

En toen de zendeling weer wegreisde, ging Peter met hem mee. Nu trekt ook hij het land door om den mensen te vertellen van zijn groten Vriend, die ook *hun* Vriend wil zijn. Peter is zendeling geworden. De Heiland gebod het hem en hij weigerde niet.

Vaak is zijn leven in gevaar. Want nog altijd worden in Rusland de gelovigen vervolgd. Pastor Müller is voor enkele jaren gevangen genomen en gedood.

Maar Peter is doorgegaan met zijn werk. Hij voelt zich veilig bij den Heiland. Zelfs, als hij óók zal moeten sterven, zal hij bij Jezus veilig zijn en een heerlijke toekomst zal hem wachten.

De kroon des levens wacht hem.

Dat staat in het oude bijbeltje met de losse bladen, dat hij nog altijd bij zich draagt.

„Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens”....

Dat bijbeltje doet nóg dienst. Want als Peter bijbels toegezonden krijgt, dan heeft hij ze steeds weer spoedig uitgedeeld. Hij heeft er altijd te weinig. Hij wacht op een zending uit Nederland, dat wonderlijke land, waar je vijf bijbels kan kopen voor een roebel en waar kinderen wonen, die meer dan twee roebels in hun spaarpot hebben. Maar die zending is nog niet gekomen....

INHOUD

	Blz.
1. Een moeilijke reis	7
2. Thuis	21
3. De zwarte kunst	26
4. „Gekke Peter!“....	34
5. Alles wordt beter	37
6. Een bijbel voor een koe	45
7. Er komt bezoek	54
8. Getrouw tot de dood	60